ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил
3 август
Шанба

№ 119 (13.794).
Баҳоси 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! السلام علیکم، عزیز موشتری ! •

Андижон бадиий буюмлар фабрикаси тикувчилари кейинги йилларда халқимизнинг истак ва талабларини ҳисобга олган ҳолда маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар. Фабриканинг халқ истеъмоли моллари цехи тикувчилари халқимиз учун керакли бўлган 20 хилдаги молларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйдилар. Улар чақалоқлар учун комплект, боғча болалари учун кўйлакчалар тикмоқдалар. Цех жамоаси бир сменада 54 минг сўмлик кийимлар тикиб, ҳар ойнинг якунида 1 миллион сўмликдан ортиқ бежирим сўзана, чойшаб ва бошқа буюмларни етказиб бермоқдалар.

СУРАТДА: назорат бўлимининг аъзоси Умидахон Маматқулованн кўриб турибсиз.

Т. ҒОФУРОВ олган сурат.

КОМСОМОЛ ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ: **АВГУСТ**

ҚИЗҒИН ИШЛАР ПАЛЛАСИ

Ҳозир ҳамма жойдаги каби комсомол ташкилотларида ҳам биринчи ярим йилликда қилинган ишларнинг сарҳисоби кўрилмоқда. Йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш учун тадбирлар белгиланмоқда. Уларни уддалаш учун эса айнан шу бугундан ҳаракат қилмасак кеч бўлади.

Август ойи энг аввало қишлоқ комсорглари учун масъулиятли палладир. Дала ишлари шу кунларда жуда ҳам қизиган, ҳосилни тўплаш ниҳоясига етмоқда. Тадқиқотчиларнинг фикрларига қараганда, қишга бориб таъминотдаги танқислик янада кучайиши мумкин. Бас шундай экан, ҳозирги кунда тер тўкиб меҳнат қилиб, етиштириладиган ҳосилнинг бир мисқолини ҳам нобуд қилмаслик тўғрисида қайғуриш керак.

Қадрдон комсорг, бу ойда бошланғич комсомол ташкилотларига ҳисобот-сайлов йиғилишлари бошланади. Бу йиғилишларда ўз ташкилоти олдидаги долзарб муаммолар қатори, Ўзбекистон комсомоли XXIV съезди қарорларини амалга ошириш масалаларини ҳам муҳокама қилиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

12 — 14 сентябрь кунлари Бухоро шаҳрида Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг В. И. Ленин номидаги кашшофлар Ташкилоти жумҳурият кенгашининг қўшма пленуми бўлиб ўтади. Пленум ишида бу икки ташкилот ўртасидаги тузилажак шартнома ҳамда умумтаълим мактаблари ва жумҳурият ҳунар-техника билим юртлари комсомол ташкилотлари фаолиятининг ҳозирги аҳволи ва уларни яхшилаш чоралари тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинади. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, ушбу пленум асосан ўқувчи ёшлар муаммоларига бағишланган. Шунинг учун ҳам сен ўз ташкилотингда бу борада кўндаланг бўлиб турган масалаларни ёшлар билан атрофлича муҳокама қилиб, пленум адресига юборишинг мумкин. Айни пайтда бугундан эътиборан «Ёш ленинчи»да «Пленум минбарига» ойна сўзи ташкил қилинади. Ўзингни қизиқтираётган, ўйлантираётган барча масалалар бўйича бизга ёзиб юборишинг мумкин.

Августда янги ўқув йилини бошлаш учун олиб борилаётган барча ишларни ниҳоясига етказиш лозим бўлади. Мактабларнинг тайёргарлиги, «Биринчи қўнғироқ»нинг қай тарзда мазмунли ўтиши кўп жиҳатдан ёшларнинг янги ўқув йилида билим олишга бўлган муносабатларини белгилаб беради. Шунинг учун «Билимлар куни» ва «Жаҳон Тинчлик куни» тантаналарини ўтказишга алоҳида эътибор қил. Ой охирида ўқитувчиларнинг анъанавий август конференциялари бўлиб ўтади. Бу конференцияларда ўқув жараёни билан боғлиқ масалаларгина эмас, мактаблардаги комсомол ташкилотлари фаолиятига боғлиқ муаммолар ҳам муҳокама қилинишига эришгин.

1 августдан бошлаб 1992 йил ойнома ва рўзномалари учун обуна мавсуми бошланди. Бозор иқтисодиёти сиз билан бизни шак-шубҳасиз қийин аҳволга солиб қўйди. Нарх-навонинг кескин ошиши нашрлар нархининг ҳам ошишига олиб келди. Чунки нашрларни чиқариш билан боғлиқ барча ҳаракатлар бир неча баробар қимматлашиб кетди. Лекин бу ҳол сени обуна масалаларини кун тартибидан олиб ташлашингга асло баҳона бўлолмайди. Чунки кундалик нашрлар, хусусан ёшлар матбуоти комсомол ишининг муҳим ва ҳозирги пайтда энг асосий бўлагидир. Матбуот нашрлари билан мустаҳкам алоқа қилмаган, ўз аъзоларини унда ёритилаётган долзарб масалалар билан таништириб бормаган ташкилот бугунги ғоявий-сиёсий ва иқтисодий кураш шиддатига дош беролмаслиги шубҳасиздир. Сени қувонтирадиган яна бир хабар. Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси янги йилдан 2 та янги ойномани нашр қилишни мўлжалламоқда. Улардан бири илмий-оммабоп, тарихий-публицистик нашр бўлиб унинг номи «Мерос» деб қўйилди. Бу ёшларни халқимиз тарихини, маданиятини, ўтмиш меросимизни ўрганишда катта хазина бўлади, деб умид қиламиз. Иккинчи ойноманинг номи эса — «Ширинтой». У асосан боғча ёшидаги болаларга мўлжалланган.

Сентябрь ойида буюк мутафаккир Алишер Навоийнинг 550 йиллик юбилей тантаналари авж паллага киради. Шу муносабат билан барча шаҳар ва ноҳияларда, вилоятларда навоийхонлик ҳафталиклари ўтказиш мақсадга мувофиқдир.

10 август — физкультурачилар куни. Шу куни барча комсомол ташкилотларида спорт — соғломлаштириш мусобақалари ўтказиш, ғолибларни комсомол мукофотлари билан тақдирлаш тавсия этилади.

Учинчи меҳнат семестри ниҳоясига етмоқда. Комсомол ташкилотлари уни муваффақиятли якунлаш тўғрисида қайғуришлари, айни пайтда меҳнат чораги иштирокчиларининг яхши дам олиши, турли фестиваллар ва байрамларини уюштириши лозим. Хуллас, ҳар доимгидек яна сени қизғин ишлар кутмоқда, комсорг.

ЁТҚ рўйхатга олинди

КУНИ КЕЧА Ўзбекистон ССЖ Адлия вазирлигида жумҳурият Ёшлар ташкилотлари қўмитасига 024-сон билан рўйхатга олинганлик ҳақида гувоҳномаси берилди. Рўйхатга олинганлик гувоҳномасининг «Фаолиятнинг асосий мақсади» бандида: «Жумҳуриятда инсонпарварлик ғояларини қарор топтириш, ер юзида тинчликни сақлаш, ижтимоий тараққиётга эришиш, ёшлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш мақсадида ёшлар ҳаракатларини жипслаштириш, бирлаштириш» деган сўзлар битилган.

Биз жумҳурият ЁТҚ раиси, ҳуқуқшунослик фанлари доктори А. Ҳ. Саидовни сидқидилдан табрикладик ва бу тарихий воқеани қисқача шарҳлаб беришни сўрадик.

— Аввало, бу воқеа шу жиҳатдан унутилмаски, — деди у, — Ёшлар ташкилотлари қўмитаси жумҳуриятда барча ёшлар ташкилотлари орасида биринчи бўлиб рўйхатдан ўтказилди.

Иккинчидан, ҳуқуқий тилда айтадиган бўлсак, биринчи бор давлат билан ҳуқуқий никоҳ содир бўлди. Илгари эса «никоҳсиз яшаб» келарди. Биз Адлия вазирлиги тимсолида давлат билан баҳамжиҳатликнинг аниқ ҳуқуқий асосига эга бўлдик. ЁТҚнинг рўйхатга олиниши унга ўз фаолиятини ҳуқуқий асосларда амалга ошириш имкониятини беради. Комсомол билан муносабатларимиз оғир кўчмайди, деб умид қиламан. Эндиликда комсомол мустақил, ҳуқуқий мақомга эга бўлган қўмитамиз билан ҳисоблашиши зарур. ЁТҚ қаддини ростлаб олишида бир мунча қийинчиликларга дуч келишини тушунаман. Шулардан бири — бу иқтисодий қийинчилик. Бунда Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг диққат-эътиборига ва қўллаб-қувватлашига умид қиламан. Марказ билан ҳамжиҳатлигимиз эса Уставга мувофиқ қатъий федеративлик, тенгҳуқуқулилик асосига қурилади.

Ҳозир Ўзбекистон комсомоли энг йирик ташкилот бўлиши билан бир қаторда жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий ташкилот ҳамдир. ЁТҚ у билан ҳамкорлик тўғрисида шартнома имзолашни режалаштирмоқда. Нима ҳам дердик, давр ўзгараяпти. У билан бирга муаммолар ҳам. Иккинчи жаҳон уруши йилларида шўро ёшларининг антифашистик қўмитаси ҳаракат қилган эди. Йиллар ўтди, мазкур тузилманинг мавжуд бўлиши учун зарурат қолмади. Унинг ўрнига 1956 йилда бир қатор ижтимоий ёшлар ташкилотларининг ташаббуси билан умумиттифоқ йиғилишида ЁТҚни ташкил этишга қарор қилинди.

ТИЛ БИЛГАН ЭЛ ТАНИЙДИ

1 август куни тил ўрганиш жумҳурият кенгашининг дастлабки мажлиси бўлди.

Мажлисни Тил ўрганиш жумҳурият кенгашининг раиси, Ўзбекистон Компартиясининг Марказий Қўмитасининг котиби К. Ю. Юсупов олиб борди.

Мажлисда жумҳуриятни сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан янада ривожлантириш хорижий тилларни кенг ўрганиш тизимини тубдан такомиллаштиришни, ўқувчи-ёшлар ва мутахассисларни жаҳон фани ва техникаси ютуқлари билан бевосита ошно қилиш, уларни оммавий равишда ўқитиш ва хорижий мамлакатларда иш ўрганишларини йўлга қўйиш учун шарт-шароит яратишни тақозо этаётганлиги уқтирилди.

Жумҳурият ўқувчи-ёшлари ҳамда мутахассисларини хорижий тилларга кенг кўламда ўргатиш билан боғлиқ муаммоларга алоҳида эътибор берилди. Ташкилий масалалар, шу жумладан, Тил ўрганиш жумҳурият марказини тузиш, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, кадрлар тайёрлаш ҳамда махсус дарсликлар яратиш, шунингдек хорижий тилларни ўрганиш курсларини ташкил этиш тўғрисида гапирилди.

Мажлисда Тил ўрганиш жумҳурият кенгашининг аъзолари Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг «Жумҳурият ўқувчи-ёшларига ва мутахассисларига чет тилларни кенг кўламда ўқитиш системасини такомиллаштириш ҳамда унинг моддий-техникавий базасини ривожлантиришга оид тадбирлар тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан ҳал қилишлари лозим бўлган биринчи галдаги вазифалар кўриб чиқилди. Ўзбекистон ССЖ ҳукуматининг захирадаги жамғармасидан ажратилган 2 миллион сўм пулни тақсимлаш тартиби ва улардан муайян мақсад йўлида фойдаланиш омиллари тўғрисида келишиб таклиф киритиши лозимлиги айтилди. Марказларни ўқитишнинг техникавий воситалари билан жиҳозлаш учун сарфланадиган валюта маблағлари тўғрисида асосланган таклифларни ишлаб чиқиш зарурлиги ҳам айтилди.

Жумҳурият кенгашининг мажлисида Ўзбекистон ССЖ президентлик кенгашининг аъзолари — Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосарлари Э. Самандаров ва Б. С. Ҳамидов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

2. ШАҲРИ КЕШДА БИР КУН

Амир Темур ўтган йўллар бўйлаб 655

Зангиота мақбарасини зиёрат қилган экспедициямиз қатнашчилари «Қайдасан, Шаҳрисабз» дея йўлга чиқишди. «Йўл азоби, гўр азоби» деган ота боболаримиз. Лекин экспедициямиз аъзолари бундай азобдан халос эди. Чунки ҳомийларимиз ажратган автобус, қулай, янги, ундан ташқари ҳамроҳларимиз ширинсухан кишилар. Йўл бўйи аскияю-латифалар айтишиб, қаҳқаҳалашиб кетдик. Айниқса, Тоҳир Шоалимов ва Абдураҳмон Ҳосиловларнинг гапириб берган қизиқ-қизиқ воқеалари ҳаммамизнинг кўнглимизни кўтарди. Автобус Самарқанддан Қашқадарё вилоятига бурилгандан сўнг кенг қирлар бўйлаб бир текисда кетди. Тахтиқорача довонини айланиб ўтадиган йўл бўйлаб юрдик. Кун иссиқ, дарахтлар кўзга ташланмайди, йўл ёқасида эшак минган болалар, қўй-қўзилар, сигирлар, ажойиб бир манзара касб этади. Тахтиқорача довони бошланган пайтда илмий раҳбаримиз Малик Муродов шу ер тарихига оид Маматкарим полвон, Намоз ботирлар ҳақида сўзлаб, Қозоғистонда ҳар бир ботир хотирасига бағишлаб халқ байрамлари ўтказилиши тўғрисида ҳам куйиниб, ҳам суюниб гапирди.

Қирлар билан туташган уфққа назар ташлаб кетарканмиз, бу дўнгликлар орасидан гоҳо бобомиз Амир Темур, гоҳо Маматкарим полвон, гоҳо Намоз полвонлар ўзларининг навкарлари билан чиқиб келаётгандек туюлаверди. Самарқанд вилояти сарҳадидаги Жом қишлоғига етганимизда йўлни автоназорат ходимлари тўсишди. Ҳайдовчига қўшилиб биз ҳам тушдик. Милиция лейтенантидан автобус ойнасига ёпиштирилган суратни кўрсатиб, бу кишини танийсизми! деб сўрадик. Елка қисди. Сурат тагидаги ёзувни ўқиб «Амир Темурми? Эшитганмиз», деди беписандлик билан. Кўнглимиз ҳижил бўлди. Бир-биримиз билан кўз уриштирдик. Илк бора бизнинг йўлимизни тўсган ва кўнгилга ҳижиллик солган шулар бўлди.

Қашқадарё вилояти ҳудудига кирдик. Офтоб нақ ёндираман, дейди. Ҳамма жимиб қолган, ён атрофни кузатиб кетишяпти. Бу ерларда Самарқанд вилояти каби йўл бўйларига қишлоқ номлари ёзиб қўйилмаган экан. Кўзимиз қайси бир мактаб, жамоа хўжалиги, болалар боғчасига тушса, негадир номлари Киров, Чкалов, Лиза Чайкина, Ленинград, Куйбишев... Рўзномамизда эълон қилинган «Гагарин Бешқўтонда туғилганми?» мақоласини эслаб кетдик. Кимдир ғойибдан бобомиз Амир Темур тирилиб қолганда, бу ерларни танимаса керак, деб қолди. Нақадар аччиқ гап. Ҳақ гап!

Шом палласида экспедиция аъзолари Амир Темур салтанатида бешик ролини ўйнаган, Оқсаройи билан дунёга машҳур Шаҳрисабзга кириб келди ва муваққат қўналғада қўним топди. Шаҳрисабздаги бу тун жуда гўзал ўтди. Қадимий Кеш шаҳри осмонига тикилганимизда қачонлари бобомиз Амир Темур ҳам шу юлдузларга тикилиб, келгуси сафарлари, авлодлари, алғов-далғов замонаси ҳақида хаёл сурганини тасаввур қилгимиз келди. Яқинимизда Оқсарой қаҳрабо чироқлари остида янада салобатли кўринар, оҳанграбодек фикри-зикримизни ўтмишимиз томонга етаклайверди.

Иккинчи август куни эрталаб Оқсарой майдонида экспедицияни шаҳар аҳли, шўро ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари, ижодий жамоалар вакиллари, карнай-сурнай садолари остида кутиб олдилар. Қисқача йиғилиш уюштирилди. Шу ерлик Зоир Бахши дўмбирасини чалиб, халқ йўлида эл-юртини эъзозлаган ботирлар ҳақида ёниб куйлади.

Мана қаршимизда ўша 600 йилликка яқин замонни, жаҳонни ўзига мафтун қилиб келаётган Оқсарой. Бу иморатни бобомиз оналари шарафига 1404 йилда бунёд қилганлар. Оқсарой пештоқига эса «Агар бизнинг қудратимизга ишонмасанг, иморатларимизга боқ», деган калом биттирган эканлар, лекин у бугунги кунга келиб ўчиб кетган. Амир Темур салтанати қудратига Абдураззоқ Самарқандий, Де Клавихо, дунёнинг не-не валломатлари ишонишган, таҳсинлар ўқишган. Биз Амир Темур неваралари эса бобомиз салтанати қудратига имон келтиришимиз шартдек туюлаверади.

Экспедиция аъзолари шаҳардаги Жаҳонгир мақбараси, Кўк гумбаз каби тарихий жойларни зиёрат қилдилар. Шаҳрисабз бозорида — Жомий масжидида бўлдилар ва шаҳар аҳли билан яқиндан мулоқот қилишди. Темур ва темурийлар даврига, санъатига оид маълумотлар йиғишга киришишди. Кечқурун шаҳарнинг энг кекса кишиларидан Темур ҳақидаги ривоятлар, афсоналар ёзиб олинди. Айниқса, Қиёмхон ота Бурҳонов — Ҳожи отанинг гапириб берган тарихимизга оид ноёб маълумотлари ҳаммамизни ҳайратга солди. Ҳали орамизда «тирик тарих»ларимиз кўп. Улардан бор ҳақиқатни билиб олиш эса, бизнинг зиммамизда. Кечиксак, яна бир авлод ўз тарихини унутади.

Кечқурун экспедиция аъзолари кўҳна Яккабоғ шаҳрига йўлга чиқдилар.

Мухбиримиз Жуманазар НУРИММАТОВдан сим орқали олинди.

БУХОРОГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ

Севимли рўзномамиз қошида «Амир Темур ўтган йўллар бўйлаб» мунтазам илмий экспедиция ташкил қилинганини ва у ўз сафарини бошлаганини ўқиб жуда хурсанд бўлдик. Сафар маршрути ҳам илмий манбалар асосида яхши тузилган. Шу ўринда бир тарихий фактни назарда тутиш керакка ўхшайди. Маълумки, буюк жаҳонгирнинг волидаи муҳтарамаси Тегина бегим Моҳ асли бухоролик бўлганлар. Амир Темур бутун умри давомида она шаҳри Бухорога фарзандлик меҳрини сақлаб келган, қийин пайтларда унинг илоҳий ҳимоясидан нажот сўради, бирон марта ҳам шуҳри шарифга қурол кўтариб кирмади. Ана шундай чексиз ҳурмат ҳаққи экспедиция қатнашчилари бугунги кунда йирик вилоят маркази, илм-фан ва маданият шаҳри Бухорога ҳам ташриф буюрсалар. Соҳибқирон руҳига, она юртига яна бир марта таъзим бажо қилган бўлардилар. Ўйлайманки, бухороликлар сафар қатнашчиларини яхши кутиб оладилар, қадимий тарих сўқмоқлари бўйлаб мазмунли саёҳатга раҳнамолик қиладилар.

Аҳмад ҲУСАИНОВ,
Бухородаги «Ипак йўли» кичик корхонасининг директори.

Шу сонга хабар

ГУВОҲНОМА КЕРАКМИ, МАРҲАМАТ!

Аввалига ажабландик. Чунки ҳар йили лоф бўлмасин-у, юзлаб турли хил кўриклар ўтказилади. Уларни уюштираётган ташкилотлар беҳисоб. Лекин қанчаси самара беради-ю, қанчаси бесамар кетиши ташкилотчиларга аён.

Тошкент шаҳар комсомол қўмитасидагилар бундан бир йил аввал қизиқ таклиф киритишди. Ҳайдовчилик гувоҳномасига эга бўлмаган, ДАН ходимлари кўзидан пана-панада қочиб юрадиган (айнан ана шундайларнинг эҳтиётсизлиги ҳамда шошқалоқликлари туфайли Тошкент шаҳрида бахтсиз ҳодисалар кўпайиб кетаётгани ҳам сир эмас) мото ҳайдовчилари учун кўрик уюштирилиши айтилди. Кимда-ким йўл ҳаракати қоидаларига тўла жавоб бера олса, бу синовдан муваффақиятли ўтиб, ўз техникасини бир йўла ҳам ҳисобдан ўтказади, ҳам ҳайдовчилик гувоҳномасига эга бўлади.

Кечагина мазкур ташаббус эгалари сим қоқишиб, кўпчилик ёшларнинг истакларини инобатга олиб, шу йилнинг 15 август куни яна шундай кўрик ўтказилаётганини маълум қилишди. Қўшимча маълумот олишни ва қатнашишни истовчилар пойтахт комсомол қўмитасига қуйидаги телефон орқали қўнғироқ қилишлари мумкин: 33-98-93.

Н. НАМОЗОВА.

ЛИТВАДАГИ ФОЖИАЛИ ВОҚЕАЛАРГА ДОЙР

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг маълумотларига қараганда, 31 июлга ўтар кечаси Мединикай постига қилинган ҳужум чоғида жароҳатланган божхона ходимларидан икки кишининг аҳволи ҳали ҳам оғир, ҳозирча ўзгариш бўлгани йўқ.

«Мустақил Литва радиоси» Литва Бош вазири Г. Вагнорюснинг полиция ва божхона ходимларидан олти киши ўлдирилганлиги муносабати билан берган баёнотини эшиттирди.

Литва ҳукумати 500 минг сўм миқдорида мукофот белгилагани хабар қилинади. Бу пул ушбу жиноятни очишда ёрдам берган, қимматли хабар етказган кишиларга тўланади.

Фожиали воқеалар ҳамда шу муносабат билан аҳвол жуда мушкуллашганлиги сабабли Литва Олий Кенгашининг фавқулодда сессияси иш бошлади.

БОҒЧА ЁПИБ ҚЎЙИЛДИ

Самарқанд вилояти Пастдарғом ноҳиясидаги «Прогресс» давлат хўжалигига қарашли «Юлдузча» болалар боғчаси ноҳия санитария-эпидемиология станцияси ходимлари томонидан ёпиб қўйилди. Шу боғчага қатнайдиган болалардан 26 тасининг баравар ига юқумли касалликлар касалхонасига тушганлиги бунга сабаб бўлди. Воқеа бундай бўлган эди. Боғча болалари учун эрталабки нонуштага шахсий хўжаликдан сотиб олинган уч литр сут ва нон тортилди. Сўнг хўжалик боғида тарбиячи билан биргаликда болалар олма териб ейишади. 1,5—2 соатлар ўтгач, болаларда қорин оғриш, лоҳаслик, қайт қилиш аломатлари бошланди. Баъзиларининг ичи тез-тез кета бошлади...

Чуқур ўтказилган текширувлар шуни кўрсатдики, боғчада санитария-гигиена қоидалари қўпол равишда бузилган. Сотиб олинган сут хонадон соҳибасининг яраланган қўлидан стафилакокк микроблари билан зарарланган экан.

Касаллик ўчоғида ва беморлар хонадонида эса кенг кўламдаги профилактик тадбирлар амалга оширилаяпти.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● ССЖИ Президентининг собиқ катта маслаҳатчиси, академик Александр Яковлев янги ишга ўтди. Эндиликда у Москва жамоатчилик мажлисининг раисидир. Бу янги ташкилотнинг мақсади ва вазифаси мамлакатимиз пойтахтидаги барча фирқаларни ва Шўро кенгашидаги турли фракция вакилларини бир давра атрофига тўплаш ва долзарб масалаларни муҳокама қилишдир.

● 1 АВГУСТДАН бошлаб «Аэрофлот» халқаро рейслари билетларининг нархи анча оширилгани эълон қилинди. Эндиликда энг юқори «бизнес-класс» нархи 40 фоизга оширилди. Оддий классда учувчи йўловчилар ҳам энди билетга 20 фоиз ошиқча пул тўлайдилар.

Билетларга хорижий валютада ҳақ тўлаш ўзгармай қолаверади.

● ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН журналистлари уюшмасининг съезди бўлди. Съезд қатнашчилари бошқарув раиси К. Бекжоновнинг уюшма фаолияти тўғрисидаги ҳисобот маърузасини тинглаб, муҳокама қилдилар.

Съезд журналистлар ташкилоти раҳбар идораларининг янги таркибини сайлади. Ж. Тожиддинов Қорақалпоғистон журналистлари уюшмаси бошқарувининг раиси этиб, И. П. Добринин тафтиш комиссиясининг раиси қилиб сайланди.

● ҚАШШОҚ рудалар таркибидаги олтинни ажратиб олишда ҳеч бир технологияни қўллаб бўлмас эди. Бу ишни украиналик олимлар микробларга... топширишди. Украина ССЖ ФА табиий дисперсион системалар бўлимининг олимлари микробларнинг қимматбаҳо металл заррачаларини ўз таналарида тўплай олишини аниқлаб, дунёда биринчи бўлиб бу микроорганизмлардан амалда фойдаланиш йўлини топишди.

● СУВНИНГ туз эритмалари электрокимёвий ишловдан сўнг уларда шифобахш хусусиятлар пайдо бўлишини аниқлаган қозонлик олимлар оби-ҳаёт фақат эртаклардагина мавжуд эмас, деган хулосага келишди. Кимё-технология олий билимгоҳи мутахассисларининг ўн йиллик меҳнати туфайли тананинг куйган жой ва жароҳатларини тез тузатиш хусусияти бўлган таъсирчан дори-дармон яратишдек катта илмий кашфиёт қилинди.

● ТАҚИҚЛАНГАН Индонезия Компартияси раҳбариятининг икки аъзоси яқинда қамоқдан чиқарилди. Улар «1965 йил сентябрь воқеалари» вақтида давлат тўнтариши қилишга уринишга дахлдор, деб айбланиб, 20 йилдан кўпроқ вақт ҳибсда сақланди.

Бугун Жакартадаги «Брита буана» рўзномасининг хабар қилишича, УКП Марказий Қўмитасининг собиқ котиби 63 яшар Реванг ва Компартиянинг «Алоҳида бюроси» таркибига кирган 69 яшар Марто Суванди гарчи қамоқда бўлиш муддатлари 1988 йил 23 январь ва 1987 йил 8 сентябрда тугаган бўлса ҳам, улар шу йил 24 июлда озодликка чиқдилар.

● ҚИРҒИЗИСТОН парламенти янги мадҳия, герб ва байроқ учун танлов эълон қилди. Жумҳурият янги конституциясининг лойиҳаси тайёрланаётганлиги билан шундай қарор қабул қилинди.

Қирғизистон давлати рамзлари лойиҳасини ишлаб чиқиш ишчи комиссияси тузилди. Унга ижодий уюшмаларнинг раҳбарлари, халқ депутатлари кирдилар.

Ҳамюртларимиз қандай хизмат қилишмоқда?

«ХАВОТИР ОЛМАНГ, ОНАЖОН!»

Шимолий флотнинг жанговар кемаларида йигитлик бурчини ўтаётган ёшлар ҳузурига жумҳуриятимиз вакилларидан бир гуруҳи ташриф буюрди. Улар орасида Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари, ёзувчи-шоирлар, журналистлар, бадиий ҳаваскорлик жамоалари бор эди.

Тошкент шаҳри Куйбишев ноҳия маданият уйининг «Олтин водий» халқ ашула ва рақс ансамбли, Тошкент вилоятининг «Паркент гуллари» халқ чолғу ансамбли аъзолари даврага файз киритдилар.

— Шодлигимизнинг чеки йўқ, — дейди Горшков номли кемада бош старшина бўлиб хизмат қилаётган андижонлик Зокиржон Умаров. — Сизларни кўриб уйдагиларни, Ўзбекистонни кўргандек бўлдим. Йигитларимиз бу учрашувни орзиқиб кутаётган эдилар. Миннатдорчилигимизни қандай изҳор қилишни ҳам билолмаяпмиз.

Жалил ака Қодиров Тошкент ноҳиясидаги 272-мактаб ўқитувчиси. У киши тайёрлаган паловни североморсклик ёшуқари, денгизчилар узоқ вақт ёдларида сақласа керак.

— Москва атрофидаги «Звёздний городок»да ҳам ош дамлаганман, — дейди отахон. — Унда 100 килограмм гуруч эди. Бу 8 март арафасида бўлган. Мурманск вилоятининг Североморск шаҳрида эса 300 килограмм гуручдан палов тайёрладик.

Ҳамюрт денгизчилар билан бўлган учрашувларда жумҳурият комсомоли Марказқўми иккинчи котиби И. Бибиков, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Иброҳим Раҳим, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, Ўзбекистон ССЖ Халқ депутати, Тошкент ноҳия фирқа қўмитасининг биринчи котиби Рустам Акбаров ва бошқалар иштирок этишди. Делегацияга Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг мудофаа давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш қўмитаси раиси, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати Вилор Ниёзматов раҳбарлик қилди.

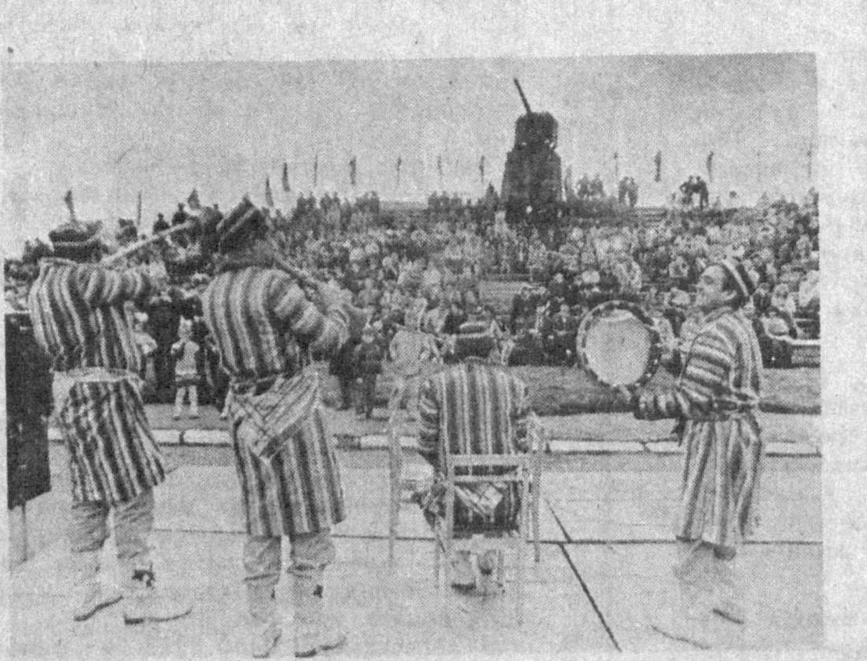

Шимолий денгиз флотининг жанговар кемаларида хизмат бурчларини ўтаётган ўзбекистонлик йигитлар билан бўлган учрашувда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбек давлат драма театри актёри Теша Мўминовнинг ёшларга қарата айтган табрик сўзларидан:

— Ассалому алайкум, азиз юртдошлар! Она Ватан олдидаги йигитлик бурчини ҳалол адо этиб юрган ўзбекистонлик фарзандларимиз. Бугун биз Сизга серқуёш диёримизнинг қайноқ саломини олиб келдик. Бугун Сизга қадимий Бухорою-Самарқанд, Хиваю-Қўқоннинг минг йиллик қаддини ростлаб турган миноралардан, тарихий обидалардан салом олиб келдик. Бугун биз Сизга Фарғона водийсининг, гўзал Тошкентнинг, Сурхону-Қашқа воҳасининг бободеҳқонлари — миришкор боғбонлари ўз қўли билан етиштирган нозу-неъматларидан ола келдик. Бугун биз Сизга фарзанди йўлига кўз тикиб турган фаришта онахону, нуроний отахонлар, оқсоқоллар дуойи саломини олиб келдик.

Мақсадимиз қайноқ дийдорларингизга тўйиш, Сизга далда бериш, лабингизга табассум, қалбингизга қувонч бахш этиш.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ ФЛОТИ АДМИРАЛИ ГОРШКОВ НОМИДАГИ ЖАНГОВАР КЕМА КОМАНДИРИ Е. СОЛОМЕНЦЕВНИНГ ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЧИҚАРГАН

БУЙРУҒИдан кўчирма

«Сиёсий ва жанговар тайёргарликдаги эришган муваффақиятлари ҳамда намунавий интизоми учун қуйидагилар:

...матрос Хушев А. Х., матрос Абдусаломов К. У., матрос Бўриев Д. У., матрос Абсаматов А. Э., матрос Бобохонов Р. А., матрос Алимардонов Ш. Ш. ларга

ТАШАККУРНОМА

эълон қилинсин;

...2-даражали старшина Жумабоев Азамат Алимриевич, матрос Хўжаев Нурёгди Пантаевич

ФАХРИЙ ЁРЛИҚ

билан мукофотлансин;

...матрос Юнусов Н. А., матрос Абдурахмонов Н. М., матрос Аширов Т. Ф, ларга

КАТТА МАТРОС

ҳарбий унвони берилсин;

...1-даражали старшина Шамситдинов Н. И., 2-даражали старшина Абдуллаев Т. С., 2-даражали старшина Абдукаримов Л. Р., матрос Ёқубов Р. Т., матрос Матсаидов Ш. Х., матрос Ҳикматов К. А., матрос Ҳамроев Х. Х., матрос Абдураҳмонов Н. М. лар

ЖАНГОВАР БАЙРОҚ ОСТИДА

суратга олинсин;

...2-даражали старшина Азаматов С. И., матрос Бўриев Д. А., матрос Қаршиев А. Р., матрос Абдуллаев С. И., матрос Матсаидов Ш. Х., матрос Бойматов Т. А. ларга она диёрига бориб келиши учун 10 кунга

ТАЪТИЛ

берилсин.

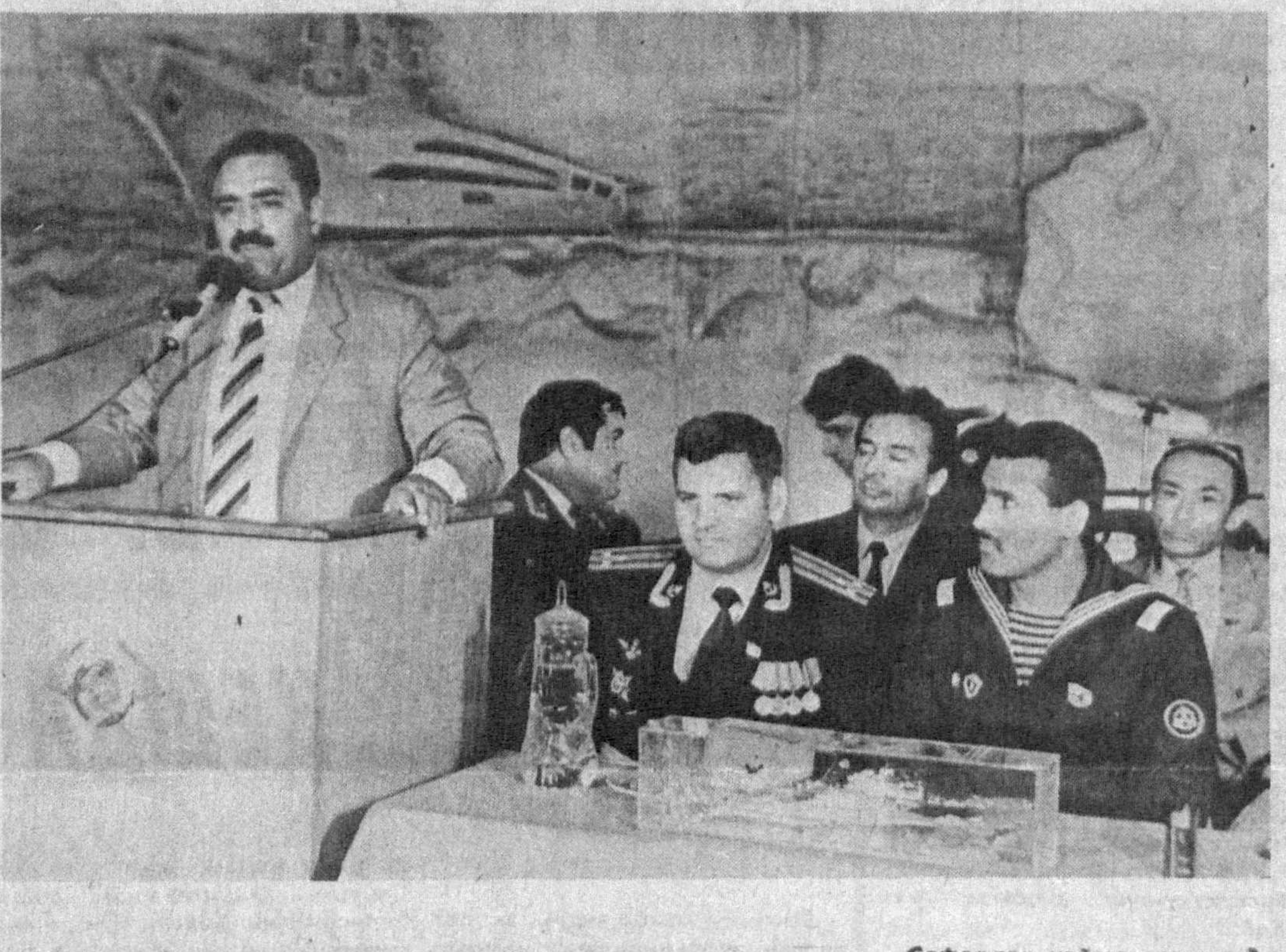

Сафардан қайтганимизга 3 кун бўлди. Ҳануз таассуротлар билан яшаяпман. Биз истиқомат қилган жанговар кемада йигитлик бурчларини ўтаётган андижонлик I-даражали старшина Акбар Мирзакаримов, бухоролик матрос Зокир Қаршиев, сурхондарёлик матрос Даврон Бўриев, тошкентлик матрос Олим Иноғомовларнинг дил сўзларини қайта-қайта ёдга оламан. Уларнинг ҳар бири ҳақида дафтарчамда алоҳида қайдлар бор

Кема командири, I-ранг капитани Евгений Михайлович Соломенцевнинг ҳамюртларимиз тўғрисидаги фикрлари қалбимизни ғururга тўлдиради.

— Ўзбекистонликлардан кўнглимиз тўқ, — деган эди у учрашувларнинг бирида. — Кемамизда 171 нафар ўзбек ўғлони хизмат қилади. Уларнинг меҳнатсеварлиги, тиришқоқлиги, масъулиятни ҳис қила билиши барчамизга манзур бўлмоқда. Сизларнинг ташрифингиз эса уларнинг кўнглини тоғдек ўстирди.

Ташрифимизнинг 2-куни кема палубаси (майдони)да тантанали йиғин бўлди. Зобитлар, старшина-ю, матрослар саф тортдилар. Шунда жумҳуриятимиз байроғи кема узра кўтарилди. Йигитларимизнинг юзлари қувонч ва фахрдан ёришиб кетганини кўрганингизда эди. Крейсер ҳаётига кўниколмай юрган биринчи кунларда-чи! Ҳамюртларимиз қанчалик куйинишди. «Ойдин тунлар»га ўрганолмай, тунлари мижжа қоқолмасдик.

Қирғоққа олиб чиқиш учун катер келади. Кемадан трап бўйлаб туша бошлаймиз. Йигитларимизнинг нигоҳи бизда, хайрлашиш эса оғир. «Биз яна келамиз» деймиз уларга. Улар бош силкишади. Кимдир «Оналаримизга айтинг, хавотир олишмасин», дейди секингина.

Хайрлашамиз.

Муҳаммад АМИН,
«Ёш ленинчи» махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: жумҳуриятимиз делегацияси сафаридан лавҳалар.

МУАЛЛИФ суратга олган.
Тошкент—Мурманск—Тошкент.

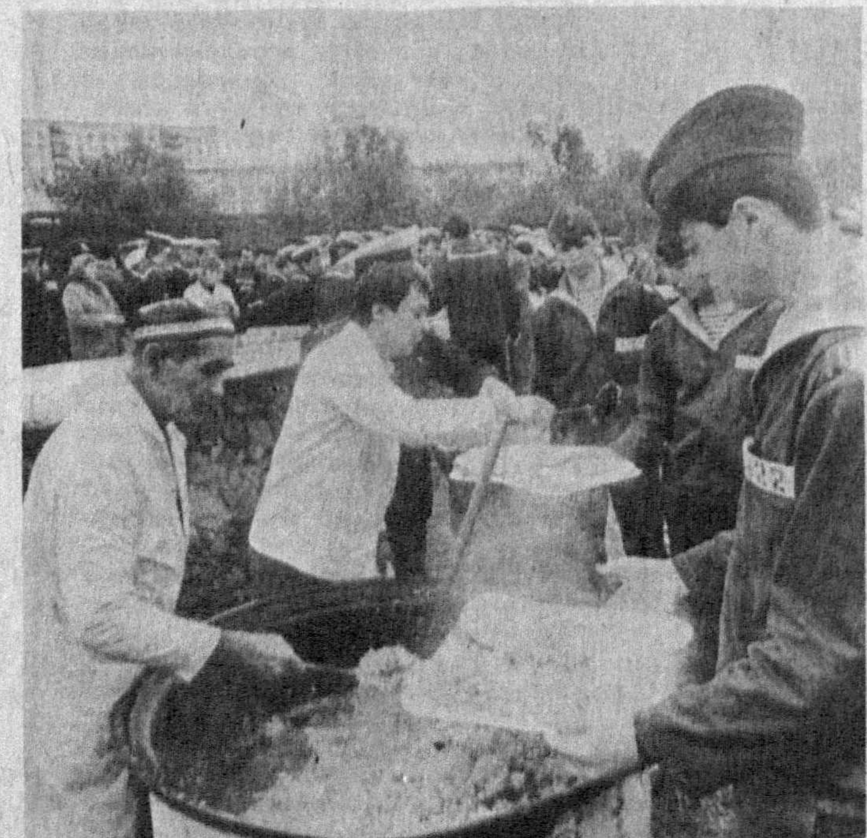

БОЗОР ВА ЙЎЛОВЧИ ТАШИШ ХИЗМАТИ

Ҳар йили август ойининг биринчи якшанбасида темирйўлчилар ўзларининг анъанавий касб-кор байрамларини нишонлайдилар. Илгаригилардан фарқли ўлароқ, бу йилги сана тармоқ жамоаларига, меҳнатчиларига хуш кайфият ҳадя эта олаётгани йўқ. Сабаби аён — бозор иқтисодиёти...

Шунга қарамай, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси шу йилнинг биринчи квартали якунларига кўра, мамлакат темирйўлчилари орасида ғолиб чиқиб, кўчма Қизил байроқни олишга муваффақ бўлдилар. Яқинда Москвадан яна бир хушхабар келди: биринчилик тағин Ўрта Осиё темирйўлчиларига насиб этди. Бу катта муваффақиятда йўловчи ташиш хизмати ходимларининг ҳам муносиб улуши борлиги, шубҳасиз.

Сўз — Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси йўловчи ташиш хизмати бошлиғининг ўринбосари Иброҳим Неъматович ФАЙЗУЛЛАЕВга.

Бутун бошқармамиз қатори бизнинг йўловчи ташиш хизматимиз ҳам бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан катта синовларни бошдан кечирмоқда. Бундай қийинчиликлар кўпроқ қайси жиҳатларда намоён бўлмоқда, деган савол туғилиши мумкин. Бу энг аввало, ихтиёримиздаги мавжуд вагонларни таъмирлаш учун сарфланадиган материалларнинг нархи ошиб кетишида сезилмоқда. Қиммат бўлсада, уларни топишнинг ўзи ҳам жуда мушкул кечмоқда. Иккинчидан, вагонлар етказиб берилиши ҳам кескин камайди. Дарвоқе, «темир карвон»лар нархи ҳам осмонга чиқиб кетди. Битта вагоннинг нархи ярим миллион сўмга етгандан сўнг, нима дейиш мумкин. Аммо шу нархга ҳам топилиши амри маҳол бўлиб қолди. Шуларни ҳисобга олиб, бўлинмамиз тасарруфидаги эски вагонларни таъмирлашга ва уларнинг бетўхтов ишлашига эришиш учун бутун куч ва имкониятларни ишга солмоқдамиз.

Айтмоқчи, шу ўринда яна бир муаммо. У ҳам бўлса, кейинги пайтларда ёш болалар томонидан вагонларнинг ойналарини синдириш ҳоллари олдинги йиллардагига қараганда анча кўпайди. Фақат йилнинг ўтган олти ойи мобайнида бу рақам 2—3 бараварга ортди. Ота-оналарнинг эътиборсизлиги, болаларнинг назоратсиз қолаётганлиги натижасида шундай хунук ҳоллар содир бўлмоқда. Аммо бундай безорилик дераза ойналарининг синиши билан тугаётгани йўқ. Афсуски, кўплаб йўловчилар бунинг натижасида тан жароҳати олмоқдалар. Бундай жиноятларга қарши кураш чораларини кучайтириш мақсадида қонун чиқарувчи органларга тегишли таклифлар билан чиқдик ва бу ҳал этилиши арафасида турибди.

Энди йўловчиларга хизмат кўрсатиш савиясига тўхталадиган бўлсак, бу борада бўлинмамиз ўзининг муайян иш дастурига эгадир. Йўловчилар вақтини тежаш, сансалорликларга барҳам бериш мақсадида вокзалларга «Экспресс-2» автоматлаштирилган чипта сотиш мосламаларини ўрнатишга киришганимизга икки-уч йил бўлди. Олдиндан чипта сотиш кассаларига бу мосламаларни ўрнатишни ўтган йилнинг ўзида тугатган эдик. Бу йил Тошкентнинг ҳар иккала темирйўл вокзаллари ҳам ана шундай техникалар билан тўла жиҳозланиб бўлинди. Бу ажойиб машинани келгусида Ўрта Осиё темир йўлига қарашли бўлган катта шаҳарлардан ўтувчи бекатларда ҳам ўрнатишни режалаштириб қўйдик.

Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси маъмуриятининг халқимизга темирйўл хизматини кўрсатишдаги катта дастурларидан бири бу — йўлда алоқа тармоқлари ишини янада такомиллаштиришдан иборат. Ўз-ўзидан равшанки, бугунги кунда алоқа хизматисиз муайян ютуққа эришиш амри маҳол. Шуни инобатга олиб, яқин вақт ичида йўллар бошқармамиз тасарруфидаги йўналишларда алоқа воситалари тубдан қайта кўриб чиқилади. Бунинг натижасида йўловчилар ҳам катта қулайликларга эга бўладилар. Яъни у ёки бу бекатдан йўлга чиққан поездларда бўш ўринларни оператив равишда аниқлаш ва уларни йўловчиларга ўз вақтида сотиш имконияти юзага келади.

Биз темирйўл иншоотларининг қурилишини ҳам эътибордан четда қолдираётганимиз йўқ. Хусусан, ҳозирги кунда қадимий шаҳар — Самарқандда темирйўл вокзали барпо этилиши жадал суръатларда олиб борилмоқда. Келгуси йили самарқандликлар ва тарихий шаҳар меҳмонлари, сайёҳлар замонавий ва йўловчилар учун ҳар томонлама қулай бўлган улкан қаср хизматидан баҳраманд бўла бошлайдилар. Шунингдек, яқин вақт орасида шундай шаҳарларимиздан бири Бухорода ҳам янги темирйўл вокзалини тиклаш ишлари бошлаб юборилади.

Энди жумҳуриятимиз аҳолисини ташвишга солаётган яна бир катта муаммо хусусида тўхталишни лозим деб ҳисоблардим. У ҳам бўлса, иқтисодий хўжалик юритишнинг бозор муносабатларига ўтилиши орқасида юзага келган йўл ҳақининг қимматлашганлиги масаласидир. Шу йилнинг апрель ойидан буён темирйўл хизматидан фойдаланган йўловчилар яхши билишади: поездларда юриш йўл ҳақлари ошиб кетди. Натижада йўловчилар томонидан ишимизга нисбатан эътирозлар кучаймоқда. Яъни улар биздан нимани талаб қилишаётганини сўрашингиз мумкин. «Нарх ошди-ю, хизмат сифати заррача ўзгаргани йўқ». «Чойшаблар нархи икки баравarga кўтарилди. Аммо ўша-ўша — эски чойшаблардан фойдаланаяпмиз». «Нега шундай?»

Биласизми, бундай гап-сўзларга қўшилмасликнинг иложи йўқ. Сабаби битта — у ҳам бўлса, бундай харажатлар бизда икки баравар ошган бўлса, уларнинг ўзи бизга бундан ҳам қимматга тушмоқда. Яқинда мен бошқармамиз вакиллари гуруҳи таркибида Хитой Халқ Жумҳуриятида бўлиб қайтдим. Пекин ва Харбин шаҳарлари темирйўл вокзалларини кўрдим. Буни қарангки, бу ерларда бизнинг вокзаллардагига нисбатан йўловчилар ниҳоятда кўп. Бироқ, озодаликни кўриб ҳайрон қоласиз.

Бизда нега шундай эмас? Сабаби битта, бу ерга истаган одам кириб чиқаверади. Тартиб эса умуман йўқ. Шуни ҳисобга олиб, биз яқин вақт ичида вокзалларга қўлида чиптаси бор йўловчилар учун бепул, чиптаси йўқлар учун пуллик киришни йўлга қўймоқчимиз. Бу унчалик қиммат бўлмайди, бироқ, тушган маблағ вокзалларнинг озодалигини, саранжом-саришталигини сақлашга сарф этилади. Хуллас, бўлинмамиз ишчи ва хизматчилари томонидан нимаики ишлар амалга оширилаётган бўлса, ҳаммаси халқимизга намунали темирйўл транспорти хизматини кўрсатишга қаратилган.

С. РУСТАМОВ ёзиб олди.

БИЛАСИЗМИ: бир кечаю-кундузда Ўрта Осиё темирйўлизлари бўйлаб юзта поезд ҳаракатда бўлади. Шундан йигирматадан зиёдроғи жумҳуриятимиз пойтахти Тошкентдан йўлга чиқади.

ТАҲРИРИЯТДАН: «Ёш ленинчи» жамоаси халқ хўжалиги юкларини ўз вақтида манзилга етказиб беришда банд бўлган ҳамда Ўрта Осиё жумҳуриятлари меҳнаткашларига туну-кун йўловчи ташиш хизматини кўрсатаётган темирйўлчиларни анъанавий байрамлари билан муборакбод этади.

ХХ АСР КУНДАЛИГИ

А. ДРЕГГЕРНИНГ АЙТГАНЛАРИ

БОНН. (ТАСС мухбири Лев Волнухин). ХДС/ХССнинг Бундестагдаги фракцияси раиси Альфред Дреггер стратегик ҳужум қуролларига доир Шўро — Америко шартномасини «кетма-кет бошқа тадбирлар кўрилиши билан лозим бўлган дастлабки қадам» деб таърифлади. У ўзининг бугун бу ерда тарқатилган баёнотида ССЖИ билан АҚШ стратегик ядро аслаҳахоналарини қасқиртириш кўзда тутилган ҳажми 1982 йилда бошланган музокаралар чоғида иккала томон ўртага қўйган мўлжалдан кам эканлигига эътиборни қаратади. Денгизда ва ҳавода жойлаштириладиган ядровий тизимларга келганда эса, шартномада уларни кўпайтириш имкониятига йўл қўйилади. «Эҳтимол, бу ядро қуролига эга бўлган буюк давлатларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади, лекин инсоният учун бу етарли эмас», — деб таъкидлади. А. Дреггер.

ЎҚ-ДОРИ ОМБОРИ ПОРТЛАДИ

ЛОНДОН. (ТАСС). РЕЙТЕР агентлиги Покистонда чиқадиган «Нэйшн» рўзномасига таяниб, Исломободдан хабар қилишича, Афғонистон пойтахтида ўқ-дори омборида юз берган портлаш натижасида юзлаб кишилар ўлган ва жароҳатланган. Рўзнома маълумотларига қараганда, исёнчилар отган реактив снаряднинг омборга келиб тушиши фалокатга сабаб бўлган. Бу ерда юзлаб ракеталар, жумладан, Совет Иттифоқида ишлаб чиқарилган оператив тактик «скад»лар сақланарди. Ракеталар бутун Қобул бўйлаб тарқалди, шаҳарни қора қуюн қоплаб олди, деб ёзади «Нэйшн» рўзномаси.

Покистон рўзномаси воқеа қайси куни содир бўлганини хабар қилмаган. Франс Пресс агентлиги илгари маълум қилганидек, портлаш сешанба куни юз берган. Афғонистон Давлат Хавфсизлиги вазирлигининг вакили бу нохуш воқеа «Омбор электр тармоғи ёнганлиги» сабабли рўй берган, деб айтди.

(ТАСС).

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

ҚОҲИРА. Иордан дарёсининг Исроил босиб олган Ғарбий соҳилидаги Ал-Халил шаҳрида икки фаластинлик Исроилдан бу ерга кўчиб келган кишига ҳужум қилиб, унинг бир неча жойига пичоқ санчди. «Ал-Вафд» рўзномасининг ёзишича, жабрдийда оғир аҳволда касалхонага келтирилди. Исроил босқинчи маъмурлари шу воқеа юз берган ноҳияда комендантлик соати эълон қилиб, ҳужум қилган кишиларни излаб, оммавий тинтув ўтказдилар, шубҳа қилинган ўнлаб одамларни қамоққа олдилар.

Иордан дарёсининг Ғарбий соҳилидаги Наблус, Ал-Халил ва Рамаллах шаҳарларида, шунингдек қочоқларнинг Ғазо минтақасидаги Хон Юнус Нусейрат ва Бурайж лагерларида фаластинликларнинг Исроил ҳарбийлари билан қаттиқ тўқнашувлари юз берди. Бу тўқнашувларда араблардан 18 киши жароҳат олди. «Ал-Ахром» рўзномасининг хабар қилишича, исроилликлар Ғазо минтақасидаги Ал-Ансорий қароргоҳида яшовчи 2340 фаластинликлар оиласини уйларидан кўчириб юбора бошлаганлар. Бу тадбирнинг сабаблари айтилмаган.

ИСЛОМОБОД. Бу ерда Покистон, Эрон делегациялари ва Афғон муҳолифлари вакилларининг икки кунлик учрашуви қўшма декларация қабул қилиш билан тугади, учрашувда Афғонистондаги аҳволни барқарорлаштириш йўллари муҳокама қилинди.

Ҳужжатда, жумладан, Афғон муаммосини ҳар қандай йўл билан ҳал этиш Қобулдаги ҳозирги ҳукуматнинг алмаштирилишига ва халқ сайлаган ислом раҳбарияти ҳокимиятга келишига олиб бориши лозимлиги таъкидланади. Декларацияда Афғон масаласини ҳал қилиш юзасидан сарфлаётган куч-ғайратлари учун БМТ Бош котибига миннатдорчилик изҳор этилади ва у таклиф этган режа Афғон муаммосини ҳал қилишнинг асоси бўлиши мумкинлиги айтилади. Шу билан бир вақтда мухолифларнинг «ўтиш даври ҳукумати» бошлиғи Сабғатулла мужоҳидий журналистлар билан учрашувда мужоҳиддинлар муаммони тинч, сиёсий йўл билан ҳал этишга уриниш билан бир пайтда Нажибулло режимига қарши уруш ҳаракатларини давом эттиришларини айтди.

ЛОНДОН. Ҳозирги вақтда Афғон мужоҳиддинлари мамлакат шарқидаги энг катта Жалолобод шаҳрини тўла қуршаб олишга уриниб, шу шаҳарнинг ҳукумат қўшинлари горнизонига зарба бермоқдалар. Бу ҳақда Рейтер ахборот бошқармаси муҳолифларнинг МЕДИА ахборот бошқармасига таяниб, Исломободдан хабар қилди. Жангарилар тайёрагоҳни ва Жалолобод—Қобул стратегик йўлини қўриқлаб турган армия бўлинмаларини ёппасига ўққа тутдилар.

Рейтер бошқармаси халқаро меҳр-мурувват ташкилотлари Афғонистоннинг мужоҳиддинлар назорат қилиб турган ноҳияларида инсонпарварлик ишлари билан шуғулланаётган вакилларининг ҳаёти учун тобора кўпроқ хавфсираётганликларини ҳам хабар қилади. Ғарб мутахассисларини ўғирлаб кетиш ва ҳатто ўлдириш ҳоллари ҳам кўпайди. Йил давомида Халқаро Қизил Крест қўмитасининг Афғонистондаги беш ходими отиб ташланди. Америқо, Швейцария ва Фарангистон фуқароларини товон ундириш учун зўрлаб ушлаб туриш ҳоллари қайд этилган. Ахборот бошқармаси Ғарб мутахассисларига мужоҳиддинларнинг душманлик кайфияти кучайганлигини ССЖИ билан АҚШ ўртасидаги муносабатларда юз берган бурилиш билан, шунингдек Форс кўрфазидаги уруш сабабли бир қанча ислом давлатларида Америқога қарши кайфият кучайганлиги билан боғламоқда. Бу бурилиш натижасида Вашингтоннинг мужоҳиддинларга бераётган ёрдами тўхтаб қолиши мумкин...

(ТАСС).

Ўлмаган жоним менинг

ЁКИ УЛУҒБЕКНИНГ ҚАТЛ ЭТИЛИШИДА ХЎЖА АҲРОРНИНГ ҚЎЛИ БОРМИ?

Тўлқин ҲАЙИТ

ЎШАНДА БОЛА ЭДИК, кўнглимиз тўла ғиж-ғиж савол, билимдон киши орамизга тушиб қолса, қочиб қутулмагунча жон-ҳолига қўймасдик. Бир куни шундай кишилардан бири билан ҳамсуҳбат бўлиб қолдик. Гап айланиб келиб Хўжа Аҳрорга тақалди. «У киши тўғрисида гапириб беролмайсизми?» — илтимос қилдик ундан. У қўл силтади. «Улуғбекнинг қатл этилишида унинг қўли бор, дейишади, бундай одам ҳақида гапиришни истамайман», деди хушламайгина. Нима ҳам дердик, нафасимиз ичимизга тушиб кетди, ҳаттоки илтимос қилганимиздан уялгандек бўлдик. Биздан тўрт-беш кўйлакни ортиқ кийган киши гапираяптими, демак сўзларига ишонмаслик мумкин эмас, бир нарсани биладики, гапиради-да, деган хаёлга бордик.

Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом: «Сизлар ёмон гумон қилишдан сақланинг. Чунки гумон энг ёлғондир», деган экан.

Бир куни тарих ўқитувчимиздан Улуғбекнинг қатл этилиши ва Хўжа Аҳрор тўғрисида сўраганимизда: «Бу гапларнинг ҳаммаси гумон, тахмин», деди.

ЎШАНДАН БУЁН.

юракдаги армон сочларини юлади, гумонлар билан ёқа йиртади, ранг-баранг тахминларга қарши қиличини яланғочлайди, уларнинг орасидан ҳақиқатни топмоқчи бўлади. Аммо ҳақиқатни топиш осон эканми? МОЗИЙнинг фарёдларидан томирлар ёрилар ҳолатга келади. Кўзлар қақраб борлиққа тикилади, ростгўйлик чироғини топиш амримаҳол, дея чеҳрасига сўлғинлик соя ташлайди.

Тангри ҳеч бир бандасини умидсизлик қирғоғида қолдирмаган. «Сендан ҳаракат — мендан баракат». Ҳаракат қилганга омадни пешвоз йўллаган.

Зулмад ёришади, кенг саҳна
оқариб кетади.
Нигоҳида олам жойлашган оқ
соқолли отахон...
нигоҳида ташналик кемаси сузиб
юрган би-р бола.
Дунё — бола қаршисидаги
КАТТА савол!
Сўрамоқ — унинг одатий
харҳашаси!

— Бува, буважон! Айтинг-чи, дунё кимлар учун яратилган?

— Дунё тўрт тоифа одамлар учун яратилган, болам.

Биринчиси. Ҳар кимга Тангри бойлик ва илм ато қилган бўлса, шу бойлигидан фақат ўзи фойдаланмай, қавм-қариндошларига иноят қилиб турса ва илми сабабли Тангрининг ҳақини ҳам адо этса, бу мартабаларнинг энг афзалидир.

Иккинчиси. Кимгаки, фақатгина илм берилиб, бойлик ато қилинмаган бўлса: «Менда ҳам давлат бўлганда эди, фалончи каби ишлар қилур эдим», дея соф ният айтса, бундай киши саҳий бойнинг савобига эга бўлур.

Учинчиси. Агарда кимгаки молу дунё берилиб, илм ато қилинмаган бўлса қавм-қариндошларига мурувватда бўлмай, Тангрининг ҳақини ҳам адо этмаган бўлса, бу мартабаларнинг энг ёмонидир.

Тўртинчиси. Кимгаки илм ҳам, молу дунё ҳам насиб этмаган бўлса, у: «Молим ва илмим бўлганда эди, мен ҳам фалончилар каби яхши амалда бўлур эдим», деса бу нияти ила улар билан савоблари баробар бўлади.

— Хўжа Убайдуллоҳ ҳазратлари қайси тоифага мансублар, буважон?

— Бу узоқ тарих, болам. Бунинг учун бисёр китоб очиб кўрмоқ лозим. Бир сўз ила жавоб бериш билан қаноат топиб бўлмас.

— Унда айтинг-чи, буважон, қай тоифадаги кишиларнинг обрўларини тўкиб, ҳақоратлаш мумкин?

— Уч тоифа одамлар борки, улар бадном этилишга маҳкумлар. Булар фисқу фасод ишларни ошкор қилувчилар, золим подшоҳлар, бидъат-хурофот ишлар қилувчи кимсалардир.

— Қандай гуноҳлар кечирилмаслигиниям айтиб берсангиз, буважон?

— Тангрига шак келтириш, беҳуда қон тўкиш, мўминларга нисбатан бўҳтон уюштириш, жангдан қочиш, қасам ичиб бировнинг ҳақини ноҳақ ўзлаштириш.

— Хўжа Убайдуллоҳ бу гуноҳлардан қайси бирларини содир этганлар?

— Ўзинг жавоб бероласанми?

— Йўқ, буважон, жавоб беролмайман.

— Нима учун?

— Нима учун бўларди. Чунки менга Оврупонинг тарихини яхши ўргатишган: Наполеонни сўранг, Пётр биринчини, Пугачёвни, Степан Разинни сўранг, дудуқланмай айтиб бераман. Яна... яна пахта даласини сўранг, чопиқ қилишни, мева-чева теришларни сўранг, иккиланмай айтиб бераман. Лекин зинҳор-базинҳор бу саволларингизга жавоб беролмайман.

— Ғурурнинг бор экан, шунисигаям шукр, болам!

Бугун ҒУРУРни кўп эслаяпмиз. Катта ҳам, кичик ҳам.

Бу дайди шамоллар бағрида адашиб келиб қолган шунчаки хаёллар эмас, бу ўзликни англашдир, бу ўз йўлини топишга интилишдир.

Марҳабо ҒУРУР деймиз бугун.

Ғурурсиз қалб гиёҳ ўсмайдиган чўлдир.

Ғурурсиз халқ ҳеч қачон бирлашолмайди.

Буни аниқ билганларнинг, ўзлигимизни яксон қилганларнинг фақат бугунга келиб кўзлари тутунга тўлди, қаҳқаҳалари эшитилмай қолди. «Тарихга тўппонча отсанг, у сени тўп билан отади».

Лекин бизнинг бағримиз ҳамон жизғанак бўлиб, тутаб ётибди. Оғриқлардан ҳали-бери қутулолмаслигимиз аниқ.

Ҳар на бўлса-да бугунги ярим очиқ, ярим ёпиқ кунларга шукроналар айтамиз, чунки у ёлғонлар, шовинистик қарашлар бағрини ёриб, ҳақиқат томчилари билан тарих ойнасидаги қора бўёқларни ювиб ташлади.

ГУМОНларга ҚУЛ бўлган, ёлғон эътиқодларга ишонган акаларимизни КЕЛАЖАК кечирармикин?

ГУМОН ёлғондир,

ГУМОН энг катта ЁМОНЛИКдир!

Хўжа Аҳрорнинг айби не эди?

«АЛЛОҲНИНГ ОШИҒИ»

Хўжа Аҳрор ҳақида матбуотда икки-уч мақола босилди, анча-мунча гап-сўзлар бўлди, фикр-мулоҳазалар юритилди. Ўқувчини чалғитадиган баъзибир ўринлар ҳам йўқ эмас. Шунинг учун гапни яна «бисмиллоҳ»дан бошлашга тўғри келади.

Баъзи маълумотларда у ҳижрий 806 йилда, милодий эса 1405 йилда туғилган дейилса, бошқаларида эса милодий 1404 йил, деб кўрсатилмоқда. Агар, ҳижрий 806 йилнинг рамазон ойида, яъни 21 мартдан олдин туғилган бўлса, милодий 1404 йил, деб ҳисоблаш мумкин. Шунингдек, туғилган жойи ҳам ҳар хил — гоҳида Тошкентда, гоҳида Тошкент яқинида, деб берилмоқда. Аниқроғи, ҳозирги Бўстонлиқда, Боғистон қишлоғида таваллуд топган.

Ривоят қилишларича, унинг келажаги ҳақида биринчи бўлиб бобоси башорат қилган. Ўлими олдидан у йўргакдаги Хўжа Убайдуллоҳга қараб: «Бўл гўдак Аллоҳнинг ошиғудир. Ҳали кўп мўъжизалар кўрсатгай...» дейди ва ўғлидан унинг келажагига, тарбиясига жиддий эътибор беришни илтимос қилади.

Шарқда бола қанчалик одобли, зукко ва доно бўлса, унинг ота-онаси шунчалик обрў-эътиборга, ҳурматга сазовор бўлган. Бу кўҳна одат ҳалигача кучини йўқотган эмас. Қарияларимиз одобли, зийрак болани кўришса: «Отангга балли!» дейишади.

Хўжа Убайдуллоҳ оилада яхши тарбия топди. Отаси унинг чуқур билим олиши, етук инсон бўлиб етиши учун жиддий қайғурди. Айниқса, тоғаси Хўжа Иброҳим унга жуда яқин муносабатда бўлди, қўлидан келган ёрдамини аямади.

Ҳали дунё аҳли Америко деган мамлакатнинг борлигини билишмасди, Москов катта шаҳарлар сафидан ўрин олган эмас, Париж, Лондонлар шон-шуҳрат гулчамбарларини кийишганича йўқ эди. Самарқанднинг довруғи эса етти иқлимга етган, уни бир кўришни орзу қилган кишилар-у, у ерда таҳсил олишни истаган ёшлар беҳисоб эди. Ниҳоят, 1427 йилда тоғаси билан биргаликда Самарқандга келади. Улуғвор шаҳарнинг ранг-баранг ҳаёти, нодир ва бетимсол обидалари унда катта таассурот қолдиради.

Бу ерда ўша даврнинг машҳур алломалари — Али Қушчи, Саккокий, Салоҳиддин Қозизода Румийлар яшашар, ижод қилишар, ёшларга таълим беришарди. Кўп ўтмай у Қошғарий билан танишади. Қошғарий билимдон, зукко инсон эди. Хўжа Убайдуллоҳ унга эътиқод қўяди, унинг илмидан, пур ҳикматларидан баҳраманд бўлишни кўзлайди. Қошғарий касалликка чалингач, ҳужрасига кўчиб келиб, унга қарашиб туради. Аммо тез орада ўзиям ётиб қолади ва мадрасада таҳсил олишни давом эттиролмайди. Лекин илм билан мустақил шуғулланишни канда қилмайди.

У интилувчи киши эди.

Билмаганини, тушунмаганини ўрганмагунча, сир-асрорларнинг тагига етмагунча тиним билмаган, изланиб чарчамаган.

У суҳбатдошларида ҳам яхши таассурот қолдирар, илк учрашувдаёқ уларнинг қалбини ўзига ром этиб қўярди.

Ўша пайтдаги машҳур файласуфлардан бири илмга чанқоқ ёш Табризийга: «Саодатга эришмоқчи бўлсанг, Хўжа Убайдуллоҳ этагини маҳкам тут», деган экан.

Донолар ҳар кимниям тан олишавермайди.

Хўжа Убайдуллоҳ 1428 йилда Ҳиротга йўл олади. Бу ерда шайх Баҳоваддин билан яқин мулоқотда бўлади, ундан нақшбандия таълимоти тўғрисида чуқурроқ билим олишга интилади.

Унинг Чағониён шайхи Ёқуб Чархий (баъзида Яъқуб, Яқуб шаклида бузиб ёзилмоқда) билан танишуви ҳаётида муҳим бурилиш ясайди. Шундан сўнг қарашларида янгича йўналишлар пайдо бўла бошлайди. Ундан ҳам нақшбандия тариқати асосларини ўрганади, бу борадаги билимларини чуқурлаштиради, «Рисолаи унсия» асарини мутолаа қилиб, ўгитларининг маъносини чақиб, панд-насиҳатларидан керакли хулосалар чиқариб, изланган саволларига жавоб топади. Чунки, ўтган мақолаларимизда таъкидлаганимиздек, тариқатга енгил-елпи ёндашиб бўлмайди, бундай ёндашув кишини ақлдан оздириши ҳеч гап эмас.

Хўжа Аҳрор Ёқуб Чархийни муршид сифатида тан олади.

Маълумки, тариқат, хусусан, нақшбандия таълимоти кишини, хоҳ у камбағал бўлсин, хоҳ шоҳ доимо эл қатори яшашга, фақирона ҳаёт кечириб, Аллоҳни ёддан чиқармаган ҳолда бева-бечораларнинг, етим-есирларнинг ғамида бўлишга, уларга хайр-садақа улашиб туришга чақиради. Хўжа Аҳрор қишлоғига қайтиб келиб, деҳқончилик билан шуғулланиб, фақирона кун кечира бошлайди. Бу даврда Хуросон ва Мовароуннаҳрда унинг номини яхши билишар, лекин ғанимлари уни ҳамон «қишлоқи шайх» дея камситишар, иложи борича унинг тўғрисида салбий гаплар айтишга ҳаракат қилишарди. «Аллоҳнинг ошиғи» эса ўзининг халқни маърифатга, инсонийлик ва руҳониятга бошлашдан иборат Аллоҳдан нозил бўлган вазифаси бор эканлигига амин бўлган ҳолда собит ишонч билан давлат, жамият тақдирида ҳал қилувчи роль ўйнай бошлади.

ХЎЖА АҲРОР ХАЛҚҚА НИМА БЕРДИ!

Аввало Хўжа Аҳрор халқ олдида ўзини доимо қарздор ҳисоблаган, подшоҳларга таъсир ўтказиб, оддий фуқаронинг ҳаётини енгиллатишни биринчи ғалдаги вазифаси деб билган. Чунки олий саройларда ғирромликлар, тожу-тахт, мартаба учун курашлар ва ана шу йўлда турли кўринишдаги найранглар, қаллобликлар бўлиши табиий. Булар ортида халқ туради. Ва юқоридаги машмашалардан биринчи ғалда албатта ана шу бечора халқ жабр кўради, қийналади, азобларга қолади. Халқнинг тинчини, осуда ҳаётини ўйлаган Хўжа Аҳрор Самарқандга келади ва Мирзо Абдулла билан учрашишни ихтиёр этади, аммо юксак мартаба эгаси қандайдир «қишлоқи шайх» билан юзма-юз бўлишни хоҳламайди. Хўжа Аҳрорнинг биринчи уриниши ана шундай натижасиз тугайди.

Бироқ Абдулла Самарқанд тахтида узоқ турмади. Бу сафар тахт даъвогари темурийлардан Абусаиднинг қўли баланд келади. Мирзо Абдулла қўшинларига қарши юриш олдидан у йўл-йўлакай Паркентга, Хўжа Аҳрор ҳузурига киради, ундан дуо олади. Хўжа Аҳрор уни ҳоқони муаззам Абулхайрхон ҳузурига йўллайди. Абулхайрхон Абдулла қўшинлари билан жангга кирса, катта ўлжалар олишини ўйлаб, Абусаид билан битим тузади. Абдулла Ясса шаҳрини босиб олади. 1451 йилнинг ёзида Самарқанддан унча узоқ бўлмаган Шероз қишлоғи ёнида икки ўртада катта жанг бўлади. Бу жангда Абдулланинг қўшинлари тарқалиб кетади, ўзи эса ўлдирилади. Ва шундай қилиб, Мироншоҳнинг набираси, Темурнинг эвараси Султон Абусаид Мирзо Самарқанд ва Мовароуннаҳр ҳокимлигини қўлга киритади.

Бу худо сийловими ёки тақдир туҳфаси?

Султон Абусаид Мирзо Хўжа Аҳрорни Самарқандга кўчиртириб олиб келади ва уни олий мақом — илоҳий сирларнинг орифи, давлат ва дин шарафи каби унвонлар соҳиби ҳамда фуқаро ва акобирлар пуштипаноҳи, деб эълон қилади. Махсус фармон билан унга қарашли ер ва мулкдан ушр солиғи олинмайдиган бўлади.

Бизнинг даврда Хўжа Аҳрорни мол-мулкка, бойликка ҳирс қўйган шахс, деб қораладилар. Ҳақиқатан ҳам шундаймикин? Тарихий далилларга мурожаат қилсак, қарама-қаршиликлар юзага келадики, бундан ўқувчи эсанкирамасдан қолмайди. Кўпчилик деҳқонлар ерларини унга назр қилиш билан оғир солиқлардан халос бўлганлар ва ўша, ўзларига қарашли ерлардан бемалол фойдаланганлар. Ана шу тариқа умрининг охирларида Хўжа Аҳрор ҳисобида 58 минг гектар ер, миллионга яқин қўй-қўзи, минглаб йилқилар, беҳисоб боғ-роғлар, экинзорлар бор эди. Хўжа Аҳрор тушадиган фойданинг бир қисмини фуқаро учун сарфлашни ҳеч қачон канда қилмаган. Умар Шайх Мирзо Шош (Тошкент) аҳолисига 250 минг динор солиқ солганда, у кишиларни бу қийинчиликдан халос этган ҳамда қўшимча миқдорда 70 минг динорни солиқ тўловчиларга инъом этган. Бу баъзи китобларда битилганидек, «майда-чуйда эҳтиёжлар» ёки «хайр-эҳсон учун арзимас маблағлар» бўлмаса керак?!

Ёки оғир қаҳатчилик йилларида унинг бева-бечораларга, оддий кишиларга, гўдакларга, қарияларга кўрсатган ҳиммати, ёрдами беқиёсдир. Унинг бу ишлари, саховатпешалиги миллат, элат руҳидан, мусулмончиликдан келиб чиққан ҳаракатдир. Оврупалик буни тушунмаслиги мумкин. Биз шу қавм фарзанди бўла туриб, шу тупроқда яшай туриб, ҳақиқатга қарши бориб, Хўжа Аҳрор ўз шон-шуҳрати йўлида ана шу ишларни амалга оширган, десак тарихга яна туҳмат тошини отган бўламиз ва бу тош бир кун бошимизни ёриши аниқ. Яна, унинг бу саховатпешалигини жаҳонда ҳеч ким, ҳеч қачон такрорламаганиниям айтиш жоиз. Бу уни атайлаб мақташ ёки хайр-эҳсонда қўли очиқлигини кўз-кўз қилиш эмас, бу тарихий ҳақиқатдан келиб чиққан хулосадир.

У амирлар каби шоҳона саройларда яшамади, оддий кулбада кун кечирди. Ҳузурига келиб-кетиб турган амирлар, вазирлар, беклар олдида у жуда юпун кўринарди. Илм-маърифат йўлида бойликларини аямади. Мовароуннаҳр шаҳар ва қишлоқларида кўплаб масжид ва мадрасалар қурдирди. Ана шу масжид ва мадраса талабаларининг бемалол, беташвиш илм олишлари учун неча-неча минг гектар ерларини уларга ҳужжатлаштириб берди.

Уч ҳукмдорнинг муросага келишини, катта хунрезликнинг йўли тўсилганини ўша замон нуқтаи-назаридан баҳолайдиган бўлсак, бу оламшул саъй-ҳаракат эди. Самарқанд вилоятининг ҳукмдори Султон Аҳмад Мирзо, Фарғона вилоятининг ҳукмдори Умаршайх Мирзо ва Тошкент вилояти ҳукмдори Султон Маҳмудхонларнинг 200 минглик катта қўшини тўқнашганда, қоннинг дарё бўлиб оқиши, неча-неча бегуноҳ йигитларнинг гулдай умри бевақт, бесамара хазон бўлиши аниқ эди.

Хўжа Аҳрор ҳаётига оид бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Лекин дунё тўкис эмас, унинг пешвоси инсон эса мукаммал яратилмаган...

ЯХШИЛИК БОР — ЁМОНЛИК БОР

Кўролмаслик нима?

Нега одамлар бир-бирларини кўролмайдилар?

Хўжа Аҳрорнинг обрўсини тўкиш, уни қоралаш ўз замонасидаёқ бошланганди. Чунки унинг юксак мавқега эга бўлиши, яна бунинг устига қишлоқдан чиқиб шу даражага етиши баъзи амалдор ва шариат пешволарининг ғашини келтирарди.

Султон Абусаид Мирзо вафот этгач, уни таъқиб этиш бирдан кучаяди. Самарқанд шайх ул-исломи бўлган Хўжа Мавлоно бу иш бошида туради. Тақдир тақозаси билан бу қабиҳликдан хабар топган Султон Аҳмад Мирзо фитнанинг пайини қирқади. Шундан сўнг Хўжа Мавлононинг иши таназзулга юз тутиб, ўзи хору-зорликда ўлимини кутади.

Энди Улуғбекнинг ўлдирилишида Хўжа Аҳрорнинг қўли бор, деган гапга келсак, бу уйдирманинг ҳақиқатга тўғри келмаслигини айтиш керак бўлади. Улуғбек 1449 йилнинг 27 октябрида ўлдирилади. Бу пайтда Самарқандда Хўжа Аҳрор ҳеч қанақа нуфузга эга эмас, у ҳали ўз қишлоғида яшарди. Фитнага унинг заррача алоқаси бўлганда, темурийзода Абусаид уни шунчалик юксак мартабага кўтармасди. Мир Алишер Навоий, Абдураҳмон Жомий сингари алломалар бундай кишини ўзларига пир атаб, этагидан тутмасдилар. Чунки мусулмон дунёсида фақат покиза деб тан олинган ҳалол ва эл назарига тушган кишинигина пир деб тан оладилар. Тарих ҳақиқати ана шундай.

Ўқувчига янада равшанроқ бўлиши учун Улуғбек фожиаси қандай уюштирилганини яна бир бор тилга оламиз.

Ҳижрий 853 йилнинг ўша машъум рамазон ойининг еттинчи кунида, милодий 1449 йил 25 октябрида Маккаю Мадинага зиёратга бориш истаги ўғли — ҳукмдор Абдулатиф томонидан инобатга олинганини эшитган Улуғбек беҳад мамнун кайфиятда эди.

Бу пайтда унга қарши бўлганлар бир жойга тўпланишиб, фитнага ҳозирлик кўришарди. Муғлуқ исмли муғул номигагина хон деб эълон қилинган эди. Хоннинг ҳузурига арздод қилиб келганлар орасида Аббос исмли девсифат йигит ҳам бор эди. Золимлиги учун унинг отаси Улуғбек томонидан ўлимга ҳукм қилинганди.

— Ушбу йигит падари бузруквориннинг хунини сўраб келибтур. Бу хусусда не дерсизлар? — сўрайди аълам домла.

Низомуддин Хомуш ва имомларнинг кўпчилиги Аббоснинг даъвосини қувватлаб гапирадилар. Қози калон Шамсиддин Муҳаммад Мискин эса уларга қарши чиқади. Имомлар сўзларида қаттиқ туриб оладилар. Аълам биринчи бўлиб Улуғбекни қатл этиш тўғрисидаги фатвога муҳрини босади, бошқалар ҳам ломмим демай муҳрларини қўядилар. Шамсиддин Муҳаммад Мискин эса фатво хатига бурилиб ҳам қарамайди. Аълам остонада тиз чўкиб турган Аббосга хатни узатади:

— Мана, ўғлим, ол. Худо биз осий бандаларни кечирсун!

Ҳаж сафарига отланган Улуғбек ўзида йўқ хурсанд эди. Самарқанддан чиқар-чиқмас Абдулатифнинг йигитларидан бири уларнинг ортидан етиб келиб, Улуғбекни бирор обод ерга олиб бориб туришни тайинлайди. Бунинг сабабини суриштирганларга: «Мирзо Улуғбек подшоҳ эрур, ул зоти олийларининг ҳаж сафари зўр дабдаба билан кечмоғи лозим» деб айтади. Лекин унинг ташвишли юзи Улуғбекнинг ҳамроҳлари юрагига ваҳима солади.

«Аълоҳазратларининг фармони олийини» Улуғбекка етказадилар. Улар яқин орадаги қўрғончага тушадилар. Улуғбек олов ёқишни буюради. Олов гуриллаб ёнганда, чуғ учқуни унинг пўстинига келиб тушади ва четини куйдира бошлайди. «Аҳвол не эканини сен ҳам билдинг-а», дея Улуғбек енги билан чўғни ўчиради. Шундан кейин унинг кайфияти тамом бузилади, оғир-оғир тин олиб, изтироб чека бошлайди, ҳатто Абдулазизнинг ҳол-аҳволини сўраб-суриштиради.

Аббос шериги билан кириб келганда, Улуғбек нима гаплигини дарҳол тушунади. Сапчиб ўрнидан туриб унинг кўкрагига мушт солади. Аббос орқага тисарилади. Лекин шериги орқадан келиб Улуғбекнинг пўстинини ечиб олади. Аббос арқон олиб келиш учун ташқарига чиқиб кетади. Улуғбек таҳорат олишга улгуради. Кейин унинг қўл-оёғини боғлайдилар ва ташқарига судраб олиб чиқиб, машъала ёниб турган дарахт остига тиз чўктиришади, Аббос қиличини яланғочлаб одил ва олим подшоҳнинг бошини танидан жудо этади.

Афсуслар бўлсинким, Улуғбекка ҳамроҳ бўлганлар бурчак-бурчакларга яшириниб қулоқ эшитмаган ёвузликка томошабин бўлдилар.

Ачинарлиси шуки,

биз ҳам узоқ йиллар томошабин бўлиб келдик: рус шарқшунослари Хўжа Аҳрорга нисбатан танқидни ҳаддан ошириб юбордилар. В. Бартольднинг «Улуғбек ва унинг замони» асарини қайта нашрга тайёрлаш жараёнида дастлабки қора чаплашлар бошлаб берилди. П. Иванов ва А. Якубовскийлар эса қора бўёқларни янада қуюқлаштирдилар. Иванов уни «йирик феодал ва реакцион сиёсий арбоб» деган бўлса, Якубовский ундан ошириб: «...Ўрта Осиё тарихида бўлмаган чинакам манфаатпараст, жуда йирик бой ва катта ер эгаси, ваҳший эксплуататор», деб жар солишдан уялмади. Уларга эргашган бошқа яна бир қанча олим ва мутахассислар ҳам тўтиқушдек қотиб қолган «калима»ни такрорлашдан нарига ўтолмадилар. Фақат Бертельс бу тахминларга унчалик қўшилмади.

Манбаларда таъкидланишича, Хўжа Аҳрор ҳижрий 895 йилнинг ражаб ойида, яъни милодий 1490 йил февраль ойининг 21 кунида фоний дунёдан риҳлат қилдилар.

ОЛИМЛАР ХЎЖА АҲРОР ҲАҚИДА

«Насриддин Убайдуллоҳ ибн Маҳмуд аш-Шоший ал-
Паркатий ал-Боғистоний Хўжа Аҳрор Ҳазрати Эшон энг
аввало, мамлакат хўжалиги, савдо-сотиқни тартибга сол-
ди, пухта изга қўйди, фойда келтирадиган қилди, ишлаб
чиқариш ва бойликларни муттасил орттириб бориш меха-
низмини яратди, бефаросат, уқувсиз, баднафс ер эгалари
ва тижорат аҳлини намунали хўжалик ва савдо-тижорат-
ни йўлга қўйишга ундади, аксинча ҳолларда эса улар-
нинг фаолиятини узоқни кўзлаган ҳолда чеклаб қўйди,
улар қўлидаги ер-сув, мол-мулкларни турли иқтисодий
усуллар билан тортиб олиб, умумдавлат манфаатларига
хизмат қилдирди.
...Шу пайтгача қатағон мафкура Хўжа Аҳрорни «минг
бир айблар» билан қоралаб келгани қанчалик ноинсофлик
бўлса, эндиликда унинг шахси, ҳаёти, фаолияти ва дунё-
қарашини бутун тарихий ҳаққонияти ва зиддиятларидан
кўз юмган ҳолда ёппасига мақташ, унинг номига маддоҳ-
лик қилиш ҳам тўғри бўлмайди. Баъзи тадқиқотчилар
(А. Н. Болдирев ва бошқалар) таъкидлаганларидек, Улуғ-
бекни хаспўшлаш, Амир Темур Кўрагонийни қоралаш
учунгина унинг номини бир томонлама кўтар-кўтар қи-
лиш ёки уларни қарама-қарши қўйиш ҳам илмий хо-
лислик, тарихий ҳақиқат, мантиқ ва инсонийлик талаб-
ларига зиддир.
Яна, Хўжа Аҳрорнинг ҳаёти, фаолияти ва дунёқараш-
лари атрофлича ўрганилиб, ўзбек тилида халққа етказили-
ши керак. Бу шунинг учун ҳам зарурки, бугунги кун-
да ҳам бизнинг баъзи турғунлик даврида етишган «алломаи-давронларимиз» ҳамон мўътабар сиймоларимизни унча аҳамиятли бўлмаган мутасаввуфчилар, бунинг устига реакцион позицияда турган шахслар, дея ҳисоблаб, улар тўғрисида кўп гапириш унчалик арзимайди, деган фикрда қолмоқдалар.

Абдуқодир ЗОҲИДОВ,
Ўз ФА Фалсафа ва ҳуқуқ илмгоҳининг катта илмий ходими».

Айрим суфий ва зоҳидларнинг очиқдан-очиқ Хўжа Аҳрорни бойликка ҳирс қўйишда айблаб, унинг нақшбандийлик тариқати қоидаларига амал қилмаганлигини юзига солганлари рост.

Буни қандай изоҳлаш мумкин?

Тасаввуф мафкураси дастлабки пайтда бойлик тўплашни қоралаб, камбағаллик ва ўз меҳнати билан фақирона ҳаёт кечиришни тарғиб қилган бўлса-да, кейинчалик, яъни XIII асрдан бошлаб тасаввуфнинг йирик назариётчилари суфийларнинг бойлик тўплаш мумкинлигига фатво берганлар. Лекин шу шарт биланки, улар халққа жабр-зулм ўтказмаслиги, зиён-заҳмат етказмаслиги, тўпланган бойлигининг бир қисмини бева-бечораларга тарқатиши, доимо хайру эҳсон қилиши лозим. Энг муҳими, у ўзини пулдор, деб ҳис қилмаслиги, бойликка берилмаслиги, бойлигининг асосий қисмини хайрли ишларга сарф қилиши керак. Шу маънода олганда, Хўжа Аҳрор нақшбандийлик тариқатининг асосий талабларини бажарган. Зероки, манбааларда, хусусан, Мир Саид Шариф Роқимий Самарқандийнинг «Тарихи Роқимий», Ас-Сафийнинг «Рашоҳати айн улҳаёт», Навоий ва Жомийнинг «Насоим ул-муҳаббат...», «Силсилат — уззаҳаб», «Туҳфат ул-Аҳрор» асарларида шу тўғрида атрофлича тўхтаб ўтилган.

Х. АЛИҚУЛОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор».

«Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик илмгоҳида Навоий замондошларидан 16 шахснинг 594 хати жамланган «Мураққаи Навоий» руқъалар тўплами таркибида Хўжа Аҳрор қаламига мансуб 128 дона руқъалар мавжуд.

Мазкур руқъаларни уч қисмга бўлиш мумкин.

Биринчиси — Мовароуннаҳр ва Хуросонда ҳукмронлик қилган Темурий ҳукмдорлар, чунончи Бадахшон ҳокими Султон Маҳмуд (1459—1494), Мовароуннаҳр ҳокими Султон Аҳмад (1468—1493), Султон Ҳусайн Бойқаро (1469—1506)лар орасидаги муносабатларга доир хатлардир. Уларда Хўжа Аҳрор шаҳзодалар олдига феодал низоларни тинчлик йўли билан ҳал этиш, урушлар туфайли аҳолининг молу жонига зарар етказмаслик каби талабларни қўяди ва буни амалга оширишни Алишер Навоийдан илтимос қилади.

Иккинчи тур хатларда Хўжа Аҳрор шариат қонун-қоидаларини мустаҳкамлаш ва бу орқали мамлакатда адолат ўрнатиш, мусулмонлар, яъни оддий фуқароларга жабру зулм ўтказишдан золимлар қўлини калта қилиш, адолатсизликка учраган шахслар номини тилга олиб, уларга ёрдам кўрсатишни сўрайди.

Учинчи тур хатлар эса Хўжа Аҳрор ва муридларининг Хуросонда олиб борган хусусий мулкчилик, хўжалик, савдо-сотиқ ишларига ва шулар билан боғлиқ солиқ-йиғинлар масалаларига оид. Бу хатлар орасида баъзан оддий адолатталаб кишилар ҳуқуқини ҳимоя қилишга қаратилган илтимосномалар ҳам учраб туради. Масалан, бир хатида Хўжа Аҳрор муҳтожликда кун кечираётган бир шахснинг Ҳиротда қолган ворисий мулкини қайтариб олишига кўмаклашишни сўрайди, бошқа бир хатида эса камбағал кишидан солиқ олмасликка буйруқ беради.

Булардан маълум бўладики, Хўжа Аҳрор ҳақиқатан ҳам нақшбанд тариқатидаги ўзига хос инсонпарварлик ғояларини бир қадар ҳаётда ҳам амалга оширишга уринган ва бунга эришган ҳам.

А. ЎРИНБОЕВ,
ЎзФА Шарқшунослик илмгоҳи директори, профессор».

ҚЎША-ҚЎША ҚУВОНЧЛАР

ДУШАНБЕГА — «Помир» — «Пахтакор» ўйинига кетаётгандик. Дилдошларимиз ҳузурига ошиқаётган бўлсак-да, барибир кўнглимизда хавотир бор. Ўйин қандай бўларкин-а? Пахтакорчилар қанийди ютса... Футболчиларни кузатаман. Кайфиятлари ёмонмас. Бир бирларига ҳазил-ҳузул қилишиб келишди. Сўнг команда «янгилик»лари билан мени таништиришди. Миржалол ва Игорларнинг ўғил кўришганини эшитиб бошим осмонга етди. МИРКАМОЛ, НИКИТА... Бирдан хаёлимга Шквирининнинг бошига тушган мусибат келди.

Душанбега қандай етиб келганимизни сезмай қолдик. Команда раҳбарларининг ҳам руҳи баланд эди. Кейин чигилёзди машқлар бошланиб кетди. Ўйин бошланишига бир соат қолганида стадионга кириб бордик. Тумонат одам. Қий-чув авжида. Секин мухлислар орасига кираман. Шунда бирдан қаршимда таниш чеҳра пайдо бўлди. **Нуриддин АМРИЕВ.** Қанчалаб суюниб олқишлаган ўйинчим. Қучоқлашиб кўришдик. У ҳам бирдан таниди. У ёқ, бу ёқдан суҳбатлашдик. Барибир катта футболдан эрта кетганидан ўкинди. Секечдан нолинди. «Қўйинг энди — дейман аста. — Ўтган ўтди. Мураббийлик қилинг, тажриба бор, куч бор». «Қайдам, ҳали бирор жойга таклиф этишгани йўқ. Ўзим борсам ноқулай». «Ўзбекистонга таклиф этсак-чи», — дейман. «Жон, деб борган бўлардим».

Кўп ўтмади. Суҳбатимиз узилди. Майдонга мезбонлар кириб келишди. Қарсаклар янгради. Улар орасидан Азаматга қўл силкийман. «Ўйиндан кейин учрашамиз» деб қўйди. Ўйин бошланиб кетди.

Биринчи бўлим ниҳоятда зерикарли ўтди. Кўпам қулай вазиятлар рўй бермади. Аммо иккинчи бўлимда бизниклар кетма-кет ажойиб ҳужумлар уюштираверишди. Ҳайиқиброқ турибман. Қичқирай десам, атрофда мезбонлар. Айтиб бўладими... Бир пайт пахтакорчилар гол уришди. ПЯТНИЦКИЙ! Ўзимни тутолмадим. Сакраб ўрнимдан туриб кетдим. Сукутга чўмиб ўтирган одамлар орасида бир ўзинг ҳадеб бақираверсанг ғалати бўларкин...

Ҳаммамизнинг кайфиятимиз аъло. Тошкентга тезроқ қайтсайдик дейман. Тайёрагоҳда Нуриддин билан Азамат кузатиб қўйди. Азамат барча ўзбекистонлик ишқибозларни сафардаги биринчи ғалаба билан табриклаб қўйишимизни ва албатта келаси йили агар рухсат беришса, суюкли «Пахтакор»ига қайтишини айтди...

С. ШАРИПОВ.

ЗАҲАРЛИ ШОЛИ

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИДАГИ 167-қурилиш трестининг ёрдамчи хўжалиги ерларидаги шоли бутунлай йўқ қилиб ташланади. Ўсимликларда заҳри қотиллар ниҳоятда кўп эканлиги, улар ҳалокатли оқибатга олиб келиши аниқланди.

Гурлан ноҳиясидаги «Коммунизм» жамоа хўжалиги далаларида жойлашган ёрдамчи хўжалик ходимлари илгари қишлоқ хўжалик авиациясининг дала аэродроми жойлашган ерларда озиқ-овқат ва озуқа экинларини парвариш қилишарди. Худди шу ернинг ўзида тайёраларга турли хилдаги заҳарли кимёвий моддалар, шу жумладан ҳаммага маълум ва машъум бутифос ортиларди.

Гурлан ноҳия табиатни муҳофаза қилиш инспекцияси бу ишга ўз вақтида аралашмаганида, заҳарли маҳсулотлар тўғридан-тўғри бинокорларнинг оилаларига жўнатиларди. Энди эса заҳарли ўсимликларни йўқотиш учун тайёргарлик кўришмоқда, хўжалик раҳбарларига табиий ресурслардан фойдаланиш қоидаларини онгли равишда қўпол бузганликлари учун жарима солинди.

Ю. ИБРОҲИМОВ, ЎзТАГ мухбири.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

БОШ КИЙИМСИЗ ЮРИШ ФОЙДАЛИМИ!

● АҚШ ВА ОВРУПО мамлакатларида яшовчи кўпчилик кишилар фақат қариялар ва беморларгина бош кийим кийиб юришлари керак, деб ҳисоблайдилар. Бошқа бирлари эса бош кийимсиз юриш тери ва соч учун фойда, деган фикрдалар. Америқолик олимларнинг кейинги тадқиқотлари +10дан +20гача бўлган ҳароратда бош кийимсиз юриш фойдали эканлигини кўрсатмоқда. Мутахассислар 30 дақиқа қуёшда бошяланг юргандан кўра, 1-1,5 соат сояда ўтирган маъқул, дея маслаҳат беришмоқда, деб ёзади Америқонинг «Бостон глоб» рўзномаси.

ЗИЁНИ БОР ЭКАН...

● ДЕНГИЗДА СУЗИБ ЮРУВЧИ ҳар хил улкан йўловчи ва юк кемалари-ю ёқилғи хом ашёсини қазиб олувчи қурилмаларнинг шовқин-сурони денгиз ҳайвонларига қаттиқ таъсир этаркан. Маълум бўлишича, Гренландия ва Колифорния кулранг китлари йўналишларини ўзгартирганлар. Улар кемаларнинг чинқириқ сигналларидан талвасага тушишаркан. Бундай қаттиқ товушлар икра балиқларининг асаб тўқималарига, ривожланишига ҳам жуда зарарли экан. Денгизчи олим Артур Майрбергнинг таъкидлашича, овқат ва бошпана излаб нефть қурилмалари яқинига келган денгиз ҳайвонлари эшитмайдиган бўлиб қолишаркан, деб хабар беради «Интернэшнл уайлдлайф» ойномаси.

ОЛАМДАН ЎТДИ

Сеул кўчаларидан бирида инглиз тилида сўзлашиш жанубий кореялик талаба Син Чжун Со учун фожиа билан тугади. «Менжи» дорилфунуни инглиз тили ихлосмандлари клубининг аъзоси бўлган 19 ёшли йигит ўз курсдоши билан кўчада суҳбатлашиб инглиз тилини қай даражада билишини намойиш эта бошлади. Шу пайт икки ёш йигит унинг бу қилиғини «жуда ёмон» ҳисоблаб, муштлаша кетдилар. Бошига тушган зарбдан Син Чжун Со йиқилди ва орадан бирмунча вақт ўтгач, яқин ердаги касалхонада оламдан ўтди, деб хабар қилди чоршанба куни РЕНХАП агентлиги.

Бу Жанубий Кореяда тоқат қилиб бўлмайдиган ана шундай Америқога қарши биринчи ҳодиса эмас.

КАМАЛАК

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

КЕЛИН КЕЛДИ ЁР-ЁР.

Р. ШАГАЕВ суратлавҳаси.

М. ҲАСАНИЙ, Ш. БОШБЕКОВ.

АМИРГА БАС КЕЛГАН ЎҒЛОН

(ҚИССА)

Қамоқхонанинг панжарали туйнугидан аввал зангори осмон, шаҳар уйларининг томи, кейин тош ётқизилган кенг кўча кўринди. Гоҳ қизиллар, гоҳ оқлар қўлига ўтавериб одамлар юрак олдириб қўйган бўлса керак, кўчада одамлар сийрак эди.

Уруш ва сиёсатни тан олмайдиган болакайларгина беғам, беташвиш варрак учириш билан машғул.

Тўрт-беш отлиқ қўнғир сочли бир кишини қўли боғлиқ ҳолда олиб ўтишгандагина болакайлар бирпас варракларини эътиборсиз қолдириб, маҳбус томон юришди, баъзилари анча жойгача эргашиб келишди.

Солдатлар ҳам, отлар ҳам иссиқдан лоҳас бўлиб, эринибгина қадам ташларди. Казарма атрофидаги соқчилар ҳам соя жойларга уриб кетган, атроф жим-жит!

Кимсасиз тош кўча иссиқдан жимирлаб ётибди. Жимирлай-жимирлай хиралашиб кетди...

Файзулланинг Бухородаги ҳовлисида тут ғарқ пишган. Тўсатдан уни кимдир қаттиқ силкитди. Бош-оёқ ўзбекча либосдаги Лиза тут «ёмғири» остида қулочини очганича гир айланиб куларди. Анча улғайиб қолган қизга ўзбекча либос жуда-жуда ярашган, ҳаракатлари оққушдай енгил ва назокатли эди.

— Анави шохиниям, Файзулла, анависиниям!.. — шодликка тўлиб қичқирди Лиза.

— Йўқ, у Самаднинг улуши, — деди Файзулла дарахт тепасида жон-жаҳди билан шохни силкита туриб.

— Унда бизники қайси? — кўзларини пирпиратиб сўради Лиза.

— Қолган ҳаммаси бизники! — дея яна ҳам қаттиқ силкита бошлади Файзулла.

Райҳон айвон устунига суянган қўйи уларга меҳр билан қараб турарди.

Файзулла у шохдан бунисига чаққонлик билан ўтиб янги шохни силкитди. Пастда Лиза билан Райҳон чойшаб тутиб туришарди.

Шу пайт эшик шарақлаб очилди-ю, Убайдуллахўжа пайдо бўлди. Лиза елкасига тушиб кетган рўмолини шоша-пиша бошига илиб, хиёл эгилганича одоб билан таъзим қилди. Райҳоннинг хурсандликдан кўзи ёшланди. Убайдуллахўжа мамнунлик билан кулимсираб мижжа қоқиб қўйди. Файзулла ҳам шодликдан, ҳам хижолатдан довдираганича дарахтда ўтирган қўйи салом берди:

— Ассалому алайкум...

— Ваалайкум ассалом, — деди дадасиникига ўхшамаган бутунлай бошқа бир овоз...

Файзулла кўзини очганида қаршисида ҳалиги қўнғир сочли маҳбус кулимсираб турарди.

— Ҳам сергак, ҳам жуда хушмуомала одамлар билан ҳамхона бўлишимдан хурсандман, — деди қувноқлик билан қўнғир сочли маҳбус. — Қаранг, мени кўрмасдан, кимлигимни билмасдан туриб одоб билан салом бердингиз. Яхши тарбия кўрган одамга ўхшайсиз. Қани, оғайнилар, бўлмаса танишамиз. Григорий Артёмович. Қисқаси — Гриша амаки.

Тескари ўгирилиб ухлаб ётган Лутфулла ҳам уйғониб «меҳмонга» қизиқсиниб қаради.

— Хўш, қаерлардан сўраймиз? — «мезбонлар»дан садо чиқавермагач сўради Гриша амаки.

— Бухороданмиз, — деди Файзулла қуруққина қилиб.

— Ҳа, Московга кетятувдик, — унинг гапини тасдиқлади Лутфулла. Файзуллага бир қараб олиб, қўшиб қўйди: — — Савдо ишлари билан...

— Ҳа-а, Туркистон денглар, — деди Гриша амаки Лутфулланинг ёнига жойлаша туриб.

— Сизни нимага ушлашди, мулла ака? — соддалик билан сўради Лутфулла.

Гриша амаки ҳамхоналарига синовчан қараб қўйди.

— Большевикларнинг Туркистонга бораётган эшелонини ўтказиб юборибман, — деди у похол устига чўзила туриб. — Кечаси кетма-кет иккита состав келиб қолди. Битта йўлдан бошқа ҳаммаси банд. Нима қилишим керак? Хўп, биринчисини тўхтатсам орқадан келаётган станциянинг тепасидан учиб ўтадими? Мана энди, большевиксан, деб қамаб ўтиришибди.

— Э-э, чатоқ бўпти-ку, мулла ака, — сидқидилдан ачиниб

деди Лутфулла. — Болалардан нечта?

— Тўртта, — ширин энтикди Гриша амаки.— Уч қиз, бир ўғил...

— Ўҳ-ҳў, бой экансиз, мулла ака! — самимий кулди Лутфулла.

— Ҳа, шу бойлик деб юрибмиз-да... — деди Гриша амаки алланечук сирли қилиб.

Файзулла унга синовчан қараб турарди.

* * *

— Жаноби полковник, руҳсатингиз билан биз энди Бухорога қайтсак, — деди қўл қовуштирганича чопонли киши.

— Оқ йўл, марҳамат, — деди полковник таҳқирона бепарволик билан.

У бундай муомалани кутмаган чоғи, довдираб қолди.

— Полковник жаноблари, Файзулла Хўжаев-чи?

— Мана бу ҳарбий трибуналнинг ҳукми, — полковник бир варақ қоғозни кўрсатди. — Бунда Файзулла Хўжаев большевиклар билан алоқада бўлгани учун отишга ҳукм қилинди, дейилган. Бу ер — фронт, ҳурматли Оллоёрбек, қонун-қоидага риоя қилишга мажбурмиз. Дарвоқе, сизга барибир эмасми, ахир амирингизга унинг калласи керак-ку. Қайтанга яхши: биз ҳам қонунни бузмаймиз, сиз ҳам ниятингизга етасиз.

Оллоёр чорасиз ютиниб қўйди.

— Ҳукм қачон ижро этилади? — сўради у руҳи тушиб.

Оллоёрнинг шошилаётганини сезиб полковник атай имиллларди.

— Тишингиз оғримаяптими? — сўради полковник. Стол тортмасидан қоғозга ўроғлиқ қалампирмунчоқни олиб.

Оллоёр ҳанг-манг бўлиб, эҳтиёж бўлмаса ҳам жағини ушлаб, «йўқ» дегандай бош чайқади.

— Меники эса бошлади, — полковник тишига қалампирмунчоқ босди. Сўнг йиғлагудек бўлиб турган Оллоёрга «шафқат қилди»: — Бугун, ҳукм бугуноқ ижро этилади.

Оллоёр жилмайган бўлди.

* * *

Ҳудудсиз Қозоғистон чўлларида Оллоёр бир дароз шериги билан от йўрттириб кетяпти. Шеригининг бўйи шу қадар узун эдики, агар оёғини узангидан чиқарса ерга тегиб қолиши ҳеч гап эмас. Улар нимаси биландир Сервантеснинг машҳур қаҳрамонларини эслатарди.

— Амир ваъдасининг устидан чиқармикан? — луқма ташлади дароз.

— Шунча одамнинг олдида бўлган гап — тонмас, — эринибгина жавоб берди Оллоёр.

Дароз ўзича нималарнидир хаёл қилиб кулимсираб қўяр, туриб-туриб болаларча севиниб кетарди. Кейин ҳижолат бўлгандай Оллоёрга кўз қирини ташлаб қўярди.

— Хўп, манавининг, — Оллоёр хуржуннинг дўппайиб турган томонига уриб қўйди, — ҳақини ҳам олдик, дейлик. Кейин-чи? Шунча пулни нима қилмоқчисан?

— Эҳ, сўраманг, ака, — орзумандлик билан энтикди дароз. — Бирламчи, киссавурликни ташлайман. Иккиламчи, рўзғор, бола-чақа қиламан. Бўлди-да энди шунча юрганим. Нима дедингиз, ака?

Оллоёр маъқул маъносида бош ирғаб қўйди.

— Шу, мулла Қамарнинг бир қизи бор денг, ака, — уялинқираб деди дароз. — Ўн тўртга ё кирган, ё кирмаган. Оғиз солсам, отаси: «Ўша мирқуруққа эшагимниям бермайман — очдан ўлдиради», дебди. Даюс! Улушимни олсам тугун қилиб бошига бир тушираман, «мана пул керак бўлса», деб!

Оллоёр кулди.

* * *

Файзулланинг тошкентлик дўсти — Аъзамжон камбағалгина уйига кириб келганида хотини ўчоқ бошида куймаланаётган эди. Бешикдаги биғиллаб йиғлаётган чақалоққа қараб-қараб қўярди-ю, юмушини ташлаб кетолмасди.

— Қарасанг, бўлмайдими, — деди Аъзамжон ечина туриб.

— Ҳозир... — деди ёнмай нуқул тутаётган ўчоққа пуфлай туриб хотини.

— Яхши келдингизми, болам...

Ҳовлига икки челак сув кўтариб Райҳон кириб келди.

— Вой, нима қилардингиз... — Аъзамжоннинг хотини ҳижолат бўлиб унга пешвоз юрди.

— Ўзинг чиқиб келсанг бўлмасмиди, — хотинини койиди Аъзамжон.

— Қўяверинг, болам, — дея бешик томон юрди Райҳон. — Барибир бекор ўтирибман-ку. — Чақалоқни бешикдан еча бошлади. — Ие, ие, ҳеч ким қарамабди-да полвонга. Қара-я, оёқ-қўлини боғлаб кетишибди... Ҳа, қараб туришсин ҳали... Сал катта бўлайлик, а?

Чақалоқ дарров йиғидан тўхтаб, оёқ-қўлини типирлатиб кула бошлади.

— Хола, суюнчини чўзаверинг, — деди Аъзамжон жилмайиб. — Файзулладан хат бор.

— Вой, суюнчи сиздан айлансин, болам, — чақалоқни кўтарганича келиб Аъзамжондан хатни олди.

— Болани менга бера қолинг, — дея Аъзамжоннинг хотини чақалоқни олди.

Райҳон авайлабгина хатни очди. Ичкари киришга ҳам сабри етмай, шундоқ айвон зинасига ўтирди-ю, ўқишга тушди. Бир-икки сатр ўқиб тўхтади, хатни ҳидлаб кўрди.

— Ҳа, боласи тушмагур-а, — деди у койиган бўлиб. — Тамакига ўрганибди...

Лампа чироқ ёруғида индамай овқатланиб ўтиришибди. Чақалоқ онаси тутган қошиқни жон-жаҳди билан итариб ташлаб харҳаша қиларди.

— Уйқуси келяпти, — деб қўйди Аъзамжон овқатдан бош кўтармай.

Хотини болани олиб чиқиб кетди.

— Кеча Файзулламни туш кўрибман, — қошиқ билан овқатни секин аралаштириб ўтираркан, ўйчанлик билан деди Райҳон. — Кўнгил қурғур ғаш...

— Тушга нималар кирмайди, хола, — уни юпатган бўлди Аъзамжон. — Файзуллангиз тегирмонга тушса бутун чиқадиган йигит. Бунинг устига ҳозир у Москвада, дўстларининг орасида. Ленин ҳузурида бўлиш ниятида эди. Насиб қилса яхши хабарлар билан келиб қолади.

— Айтганингиз келсин, болам, — деди Райҳон руҳсизгина.

Унинг руҳиятидаги тушкунлик Аъзамжонга ҳам ўтди.

— Ҳа-а... — уҳ тортди Аъзамжон. — Ҳозир ҳамма жойдаям аҳвол бир гўр. Жамиятимиз кундан-кунга тарқаб кетаяпти. Иш йўқ, нон йўқ. Тўрт-беш кишини устахонамга олдим — ўлмасликнинг йўли-да. Қолганлар-чи? Ўтган ҳафта мулла Рафиқдан, куни кеча мулла Махсумдан жудо бўлдик...

Райҳон оҳиста юзига фотиҳа тортди.

— Доктор, мадорсизликдан, деди... Уч кун бурун кўрган эдим. Чойхонага таклиф қилсам, қорин тўқ, деди. Маълум бўлдики, бир неча ҳафтадан бери туз тотмабди... — Аъзамжон бошини эгди. — Бу ҳам етмагандай ёш бухороликлардан бўлмиш Пўлатов, Қори Ғулом, Отахўжаев, яна бир-икки киши эсерларга қўшилиб кетди. Одамларнинг руҳи паст. Айниқса, Колесов воқеасидан кейин кўпчиликнинг ҳафсаласи пир бўлди. Амир таъқибидан қочган ёш бухороликларга большевиклар ҳам ишончсизлик билан қараши, ўлганнинг устига тепгандай бўлди. Энди бутун умид Файзулладан, Москвадан нима хабар олиб келар экан, деб кутиб ўтирибмиз. — У тўсатдан тўхтаб, маъюс кулимсираганича сўз қотди: — Бу гапларни нега сизга гапираяпман, тавба...

— Гапираверинг, болам, гапираверинг, енгил тортасиз, — деди Райҳон ҳамдардлик билан. — Бу кунлар ҳам ўтиб кетар. Шунча куйиб-пишяпсизлар, ахир бир кун, бир жойдан тешиб чиқарсизлар...

Нариги хонадан чақалоқ йиғиси, бирпас ўтиб эса она алласи эшитилди...

* * *

Оллоёр Бухоро деворлари элас-элас кўриниб қолганда тўсатдан жиловни тортди.

— Ҳа, — деди дароз ҳайрон бўлиб.

Оллоёр эски бир қудуқ олдига бориб челак ташлади. Лекин челак қуруқ чиқди.

— Етай деб қолдик-ку, ака, — дея дароз ҳам отдан тушиб унинг ёнига келди.

— Тўйга борсанг, — тўйиб бор, дейдилар, ука, — деди Оллоёр ғалати кулиб. — Отлар ҳам ҳолдан тойган. Мен ҳам чанқаб ўлай деяпман. Ундан кейин, мундоқ ювиниб-тараниб бориш керак-да амир ҳузурига, а?

(Боши ўтган сонда).

(Давоми бор).

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг

У эзгуликни ўйлайди

Рўпарамда истараси иссиқ, қадди-қомати келишган йигит ўтирибди. Унинг гапларига қулоқ солар эканман, бу фоний дунё билан боқий дунё ўртасида нечоғлик боғлиқлик борлигига ишониб кетаман. Гаплари лўнда, аниқ. Ўз фикрини исботлаб бера олади. У ҳали экстрасенслар уюшмасига аъзо эмас, ҳеч нарсага даъво қилмайди. Фақат одамларга яхшилик қилишни, эзгулик келтиришни ўйлайди, холос. Баъзилар уни фолбин дейишади, айримлар нафаси ўткир домла дейишса, кимдир зўр башоратчи дейди. Яна кимдир тенги йўқ табиб, деб таърифлайди. Келинг, яхшиси ҳикоямиздан ўзингиз хулоса чиқаринг.

У билан суҳбат оғир кечди. Чунки мен кўп нарсага ишонч ҳосил қилишим керак эди. Суҳбат чоғида шубҳаларим тарқаб борди.

— Комилжон, сизда бундай хусусият қачон пайдо бўлган!

— Аскарликка хизматга кетишдан олдин ўзимни ғалати сеза бошладим. Ётганимда, турганимда бир катта кўз белги бўлиб кўринаверди. Икки йил у мени кузатиб юрди. Хизматга кетдим. Армияда ҳам аҳвол шу. Тошкентда, уйда, қариндош-уруғларникида бўладиган воқеалар, ҳодисалар, фалокатлар менга аён бўла бошлади. Гоҳида мени қора-қура арвоҳлар талашади, кўз эса уларни даф қилади. Кейинчалик билсам бу фоний дунёдан ўтиб кетган бобокалоним Саийд Арслон қори домланинг руҳи экан. Мен ҳар куни кечқурун улар билан мулоқотда бўламан. Йўл-йўриқлар кўрсатишади, кўрсатмалар, насиҳатлар беришади. Ҳар бир ишнинг чизиғини тортиб беришади, дуолар ўргатишади.

— Сиз дуо ўқиш ва нафас уриш билан турли касалликларни даволар экансиз!

— Мен ўқиётган дуолар билан кўпгина ёмон нарсаларни қайтариш мумкин. Кўпгина касалликларни ўқиб тузатамиз. Агар кимда ким эскичадан кўз касалига дучор бўлган бўлса, қулоғи оғриган бўлса, қўлда мавсумий тошма (аллергия бўлса) ҳам даволаймиз. Бундан ташқари, қайтариқ ишларини ҳам қиламиз. Мени доимо бобокалонларим — Саийд Арслон қори, Шайхоитахур бува, Шайх Зайниддин бува, Ҳазрати Имом бува, Ғойиб ота бувaларим руҳи қўллаб-қувватлайди, ёрдам беради. Мен уларнинг зурриёдиман.

— Кечирасиз, ўзингизни даволаш фаолиятингиздан мисоллар келтира оласизми!

— Бир аёлнинг қизи туғма юрак касалига мубтало экан. Ўрнини ҳўл қилиб қўяр, оёғига ҳар хил яралар чиқиб турар экан. Икки ой ўқиб, тузатиб юбордим. Бир куни бир фолбин аёл мурожаат қилиб қолди. Кўзлари хира тортиб қолибди. Ўқидим, кўзлари яхши кўрадиган бўлиб кетди.

Бир қизалоқнинг эса бурни бекилиб қолган экан. Уч йилдан бери операцияга тайёрлашган... Келди, ўқиб очиб юбордик. Яхши нафас олиб, ҳид сезяпти...

— Иши юришмаган, омадсизларга ҳам ёрдамингиз тегиши мумкинми!

— Албатта, ўқиб тўғрилаймиз.

— Мени кечирасизу, мана шу ишлар учун кимдан фотиҳа олгансиз! Умуман қоидаси шундай-ку!

— Гапингиз тўғри. Фотиҳа олгунимча менга ёмон арвоҳлар ёпишишиб, ҳаётдан олиб кетишмоқчи ҳам бўлишди. Лекин уларни ўқиб қайтардим. 40 кун чиллада ўтириб, пир устозларимдан фотиҳа олдим.

— Менинг бир дўстим бор. Бошига мусибат тушгач, кўп ичадиган бўлиб қолди. Ароқдан совутишнинг иложи йўқми!

— Бор. Ароқдан тийилишга ҳам, умуман инсонни бемаъни ишлардан, йўллардан қайтаришга ҳам дуо бор. Уларни инсофга чақириш йўллари кўп.

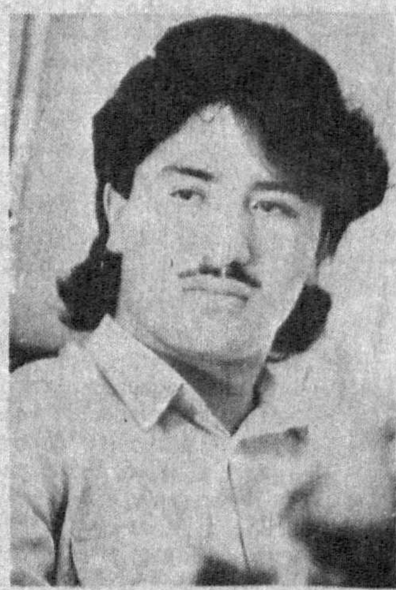

— Ушбу суҳбатни ўқиб, сизга ихлос қўйган муштарийлар қаерга мурожаат қилишлари мумкин! Зотан, сиз инсоннинг мушкулини осон қилиб, дардига шифо берасиз. Дунёда бундан ортиқ савоб иш йўқ, менимча...

— Мен беморларни уйда қабул қиламан. Манзилгоҳим шундай: **Тошкент вилояти, Орджоникидзе ноҳияси, Темирязев участкаси, Лимончилик комбинати, Тинчлик кўчаси, 6-уй. Комилжон НОСИРОВ.**

Суҳбатдош

Тўхтамурод ТОШЕВ.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К. ЖУМАНИЕЗОВ, А. ОРЗИМАТОВ, З. ОРТИҚХЎЖАЕВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб), С. РУСТАМОВ, Қ. ЭШМАТОВ, Т. ҲАЙИТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси (УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; иқтисодиёт ва экология — 32-58-47; фан ва халқ таълими — 32-58-48; тарих ва маданий мерос — 32-58-47; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй. Индекс: 64607. 380.000 нусхада чоп этилади.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон КП МҚ нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Чоп этиш вақти соат 20.00 га белгиланган. Чоп этиш учун соат 20.00 да имзо чекилди. Буюртма № 5818

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12